

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

8-9 (319) 2023 Revista Uniunii Polonezilor din România

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Andrzej Duda

Warszawa, 24 sierpnia 2023 roku

Organizatorzy i Uczestnicy
24. Dni Polskich w Suczawie

Drodzy Rodacy, Szanowni Państwo!

Serdecznie pozdrawiam gospodarzy i gości przybyłych do Suczawy na tegoroczne święto polskiej społeczności. Z serca dziękuję za te piękne coroczne spotkania, które od 1999 roku organizuje Związek Polaków w Rumunii. Jako Prezydent Rzeczypospolitej łączę się z rodakami we wspólnym przeżywaniu tych radosnych wydarzeń.

Bardzo się cieszę, że Polacy często już od wielu pokoleń mieszkający z dala od kraju przodków pielęgnują narodową tożsamość i więzi łączące ich z Ojczyzną. Długoletnia tradycja Dni Polskich i Dożynek na obszarze rumuńskiej Bukowiny jest świadectwem Państwa miłości do rodzimej mowy i zwyczajów. To także świadectwo niegasnącej chęci wspólnego działania i bycia razem, które sprawiają, że wspólnota polska w Rumunii trwa silna i zintegrowana.

Z wielką radością przyjmuję otwarcie nowego Domu Polskiego w Moarze. Powstał on z potrzeby serc rumuńskiej społeczności Polaków, którzy pragną na co dzień być bliżej tego, co – czy to w kraju, czy na obczyźnie – pozostaje kwintesencją polskości: języka ojczystego, wiary, historii, tradycji, zwyczajów. Życzę, by ten nowy dom rozbrzmiewał polszczyzną i narodowymi pieśniami, by pachniał tradycyjnymi polskimi potrawami, by – przede wszystkim – wypełniał go duch polskości, z którego czerpać będą dumę i inspirację Państwo oraz Państwa dzieci i wnuki.

Polacy są obecni na terenie Rumunii już od kilku wieków. Państwa przodkowie i poprzednicy dali się tutaj poznać jako dobrzy sąsiedzi, ludzie pracowici i uczciwi. Nie szczędzili sił dla rozwoju kraju, który stał się dla nich domem. Dobre relacje dwustronne między narodami polskim i rumuńskim, a także życzliwy stosunek władz Rumunii do mniejszości polskiej dowodzą, że i my, i nasi partnerzy to doceniamy. Dziękuję Państwu, Drodzy Rodacy, za to, że podążając za przykładem swoich ojców i dziadków, dbają Państwo o jak najlepszy wizerunek Polski i Polaków.

Niech 24. Dni Polskie będą okazją do zaprezentowania mieszkańcom Bukowiny i odwiedzającym ją gościom z całej Rumunii bogatego dorobku naszego narodu. Raz jeszcze najserdeczniej Państwa pozdrawiam, życząc radosnego świętowania i wszelkiej pomyślności.

Z wyrazami szacunku

PREȘEDINTELE REPUBLICII POLONE
Andrzej Duda

Varșovia, 24 august 2023

Organizatorilor și participanților
la cea de-a 24-a ediție a Zilelor Culturii Polone

Dragi Compatrioți, stimate Doamne, stimați Domni,

Salut călduros gazdele și oaspeții care participă la Suceava la această sărbătoare a comunității poloneze. Doresc să vă mulțumesc din suflet pentru aceste frumoase întâlniri organizate anual de Uniunea Polonezilor din România încă din 1999. În calitate de Președinte al Republicii Polone, mă alătur compatrioților mei pentru a împărtăși împreună aceste evenimente pline de bucurie.

Mă bucur că polonezii, care trăiesc departe de țara strămoșilor lor, adesea timp de mai multe generații, își prețuiesc identitatea etnică și legăturile cu patria lor. Tradiția îndelungată a Zilelor Culturii Polone și a Sărbătorilor Roadelor în Bucovina românească este o mărturie a iubirii pe care o aveți față de limba maternă și obiceiurile natale. Este, de asemenea, o mărturie a dorinței nepuizabile de a acționa și de a fi împreună, ceea ce menține comunitatea poloneză din România puternică și integră.

Cu mare bucurie salut deschiderea Casei Polone din Moara. Aceasta a fost înființată din dorința venită din adâncul inimilor comunității poloneze din România, care își dorește să fie zi de zi mai aproape de ceea ce – atât în țară, cât și în străinătate – rămâne esența spiritului polonez: limba maternă, credința, istoria, tradițiile și obiceiurile. Îmi doresc ca în această nouă casă să răsună limba polonă, cântece poloneze, să miroase a bucate tradiționale poloneze și, mai presus de toate, să fie plină de spiritul polonez, de la care dumneavoastră, copiii și nepoții dumneavoastră vă veți inspira și cu care vă veți mândri.

Polonezii sunt prezenți pe teritoriul României de mai multe secole. Strămoșii și înaintașii dumneavoastră au ajuns să fie cunoscuți aici ca buni vecini, oameni harnici și cinstiți. Au depus toate eforturile pentru dezvoltarea țării care le-a devenit casă. Bunele relații bilaterale dintre poporul polonez și român, precum și atitudinea binevoitoare a autorităților române față de minoritatea poloneză, dovedesc că atât noi, cât și partenerii noștri apreciem acest lucru. Vă mulțumesc, dragi compatrioți, pentru că urmați exemplul părinților și bunicilor voștri și aveți grijă de imaginea cât mai bună a Poloniei și a polonezilor.

Fie ca cea de-a 24-a ediție a Zilelor Culturii Polone să fie un prilej de a prezenta bogata moștenire a poporului nostru locuitorilor Bucovinei și oaspeților din toată România. Încă o dată, vă adresez cele mai calde salutări. Vă doresc să vă bucurați de aceste manifestări și mult succes.

Cu cele mai bune considerații,
Semnat: Andrzej Duda

Dni Polskie 2023

Dni Polskie to od ponad 20 lat przedsięwzięcie łączące sympozjum na temat szeroko pojętych relacji polsko-rumuńskich na przestrzeni wieków oraz towarzyszące mu imprezy kulturalne. Od 2006 r. stałym elementem Dni Polskich są także polonijne dożynki w Nowym Sokońcu, podczas których prezentują się wszystkie polskie środowiska z Rumunii.

Tegoroczne 24. Dni Polskie, odbyły się w dniach 24-26 sierpnia w Gura Humorului, Moarze i Nowym Sokońcu. Związek Polaków w Rumunii wsparł w organizacji imprezy Instytut Polski w Bukareszcie. Oprócz sympozjum, spotkania promującego najnowsze wydawnictwa, poświęcone relacjom polsko-rumuńskim, wystawy „Architektura Niepodległości w Europie Środkowej” i dożynek, organizatorzy zaprosili swoich gości także na inaugurację nowo wybudowanego Domu Polskiego w Moarze.

Dni Polskie rozpoczęło sympozjum, w tym roku zatytułowane „Przeszłość i dzień dzisiejszy relacji polsko-rumuńskich”, odbywające się w Gura Humorului – a nie jak do tej pory w Suczawie, co było istotnym novum – w salach konferencyjnych hotelu Best Western Bucovina.

Zilele Culturii Polone 2023

De peste 20 de ani, Zilele Culturii Polone este un eveniment care cuprinde un simpozion pe tema relațiilor polono-române de-a lungul secolelor și evenimente culturale. Din 2006, un element indispensabil Zilelor Culturii Polone a devenit și Sărbătoarea Roadelor de la Solonețu Nou, în timpul căreia se prezintă toate comunitățile poloneze din România.

Ediția de anul acesta a Zilelor Culturii Polone, cea de-a XXIV-a s-a desfășurat în zilele 24-26 august 2023 la Gura Humorului, Moara și Solonețu Nou. Uniunea Polonezilor din România a fost sprijinită în organizarea evenimentului de către Institutul Polonez din București. În afară de simpozion, întâlnirea pentru promovarea celor mai noi publicații dedicate relațiilor polono-române, expoziția „Arhitectura Independenței din Europa Centrală” și Sărbătoarea Roadelor, organizatorii i-au invitat pe oaspeții lor și la inaugurarea nou construitei Case Polone din Moara.

Zilele Culturii Polone au început cu simpozionul intitulat anul acesta „Trecutul și prezentul relațiilor polono-române” care a avut loc la Gura Humorului – și nu așa ca până acum la Suceava, lucru complet nou – în sălile de conferință ale Hotelului Best Western Bucovina.

W otwarciu Dni Polskich, oprócz uczestników sympozjum, udział wzięli także zaproszeni goście: zastępca dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych Zbigniew Ciosek, dyrektor zarządzający do spraw programowych Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Zenka Bańkowska, podsekretarz stanu w Ministerstwie Inwestycji i Projektów Europejskich Doina Iacoban, wicekurator suczawski Petru Crăciun, burmistrz Gura Humorului Marius Ioan Ursaciuc oraz gospodarz – prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gewazy Longher.

Po otwarciu rozpoczęły się obrady sympozjum. Dzień zakończyła inauguracja Domu Polskiego w Moarze z udziałem uczestników Dni Polskich i sympozjum, podczas której można było obejrzeć wystawę Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie „Architektura Niepodległości w Europie Środkowej”, której wersję rumuńską przygotował Instytut Polski w Bukareszcie. Pokazywała ona, jak zmieniły się na przykład Bukareszt, Warszawa, Tallin, Eforie Nord czy Czerniowce w wyniku zmian, jakie nastąpiły po 1918 r., który wielu narodom przyniósł wolność, innym zaś zupełnie nowy ład, głębokie zmiany w życiu politycznym, gospodarczym czy przesunięcia granic.

Drugi dzień poświęcony był w całości spotkaniu naukowemu. Udział w nim wzięli historycy, politolodzy, socjolodzy, językoznawcy z Polski, Rumunii, Ukrainy i Republiki Mołdawii. Wygłoszono 37 referatów w dwóch sekcjach: W kręgu historii i W kręgu kultury, literatury i problematyki bukowińskiej. Obrady zakończyła prezentacja książek, jakie ukazały się na polskim i rumuńskim rynku w ostatnim czasie, a mogłyby zainteresować wszystkich zajmujących się relacjami polsko-rumuńskimi, w tym ponad 20 najnowszych tłumaczeń na rumuński polskiej poezji i prozy. Sympozjum tradycyjnie już zakończyło podsumowanie.

La deschiderea Zilelor Culturii Polone, în afara participanților la simpozion, au participat și oaspeții invitați: directorul adjunct al Departamentului de Colaborare cu Diaspora Poloneză și Polonezii din Străinătate din cadrul Ministerului Afacerilor Externe Zbigniew Ciosek, directorul executiv pentru gestionarea programelor din cadrul Asociației „Wspólnota Polska” Zenka Bańkowska, subsecretarul de stat la Ministerul Investițiilor și Fondurilor Europene Doina Iacoban, inspectorul școlar general adjunct Petru Crăciun, primarul orașului Gura Humorului Marius Ioan Ursaciuc, precum și gazda evenimentului, președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher.

După deschidere au început dezbaterile simpozionului. Ziua s-a încheiat cu inaugurarea Casei Polone din Moara la care au fost prezenți și participanții la Zilele Culturii și simpozion, în timpul căreia s-a putut vizita expoziția Centrului Internațional de Cultură din Cracovia „Arhitectura Independenței în Europa Centrală” a cărei versiune românească a fost pregătită de Institutul Polonez din București. Aceasta a prezentat cum s-au schimbat, de exemplu Bucureștiul, Varșovia, Tallinn, Eforie Nord sau Cernăuți ca urmare a schimbărilor care au urmat anului 1918, care au adus libertate pentru multe națiuni și o ordine complet nouă pentru altele, schimbări profunde în viața politică și economică sau schimbări de granițe.

A doua zi a fost dedicată în totalitate întâlnirii științifice. Au participat istorici, politologi, sociologi, lingviști din Polonia, România, Ucraina și Republica Moldova. Au fost prezentate 37 de referate în două secțiuni: În lumea istoriei și În lumea culturii, literaturii și problematicei bucovinene. Dezbaterile s-au încheiat cu prezentarea cărților care au apărut pe piața din Polonia și România în ultima perioadă și ar putea fi interesante pentru toți cei care se ocupă de relațiile polono-române, printre acestea peste 20 dintre cele mai noi traduceri de poezii și proză din limba polonă în limba română. Ca în fiecare an, simpozionul s-a încheiat cu concluziile.

Dni Polskie od 2006 r. kończą się polonijnymi dożynkami, odbywającymi się w Nowym Siołńcu. Tak teŹ stało się i tym razem. Gości na obrzeŹach wsi powitała barwna banderia, a pod kościołem pw. Zesłania Ducha Świątego – miejscowy zespół „Sołonzanka” chlebem i solą. Uroczystej Mszy św. doŹynkowej koncelebrowanej przewodniczył biskup pomocniczy diecezji Jassy Petru Sescu. Sprawowali ją dziekan Bukowiny ks. Alois Farădi, kapelan Polskiego Kontyngentu Wojskowego stacjonujăcego w Krajowej ks. ppor. Piotr Sokołowski, kapelan Bukowińczyków mieszkajăcych w Polsce ks. Jerzy Najdek, proboszcz parafii w Nowym Siołńcu i kapelan Polaków z diecezji Jassy ks. Stanisław Jan Kucharek oraz duchowni z bukowińskich parafii zamieszkałych przez Polaków i z całej diecezji Jassy.

Podczas liturgii dziękowano za kolejny dobry rok, poświącono takŹe wieńce doŹynkowe i płoyny, które przygotowali przedstawiciele wszystkich polskich środowisk w Rumunii oraz ich rumuńscy i ukraińscy sąsiedzi. Ks. Jerzy Najdek w kazaniu podkreślał znaczenie i uświącenie ziemi: „6 czerwca 1991 r. św. Jan Paweł II powiedział: ziemia rodzi i Źywi, jest jak matka. Uświącenie jej to docenienie jej wartości. (...) Ziemia to poczucie, Źe jestem u siebie, Źe jest to moja ziemia, mój kraj. To z tej ziemi wyrosły tradycje (...). Na tej ziemi rodzi się wspólny język, wspólna kultura, historia i więzi rodzinne. Świąty papież w 1977 r. powiedział: kochajcie ziemię, kochajcie pracę na wsi, bo pozwala nam ona w szczególny sposób być blisko Boga”. I dalej mówił o pracy na ziemi: „Rolnik przygotowuje i wsiewa, ale to Bóg daje wzrost. Dlatego w dni krŹyŹowe przychodzi się do Boga i prosi, a w doŹynki znowu przychodzi się do Boga i dziękuje”. Mówił takŹe o rodzinie, „w której wszystko się zaczyna, w niej spotykamy się z Bogiem i z drugim człowiekiem i uczymy się Boga i wiary. (...) W niej uczymy się miłości bliźniego i szacunku dla świata. I w rodzinie uczymy się takŹe szacunku dla ziemi”.

Din 2006 Zilele Culturii Polone se încheie cu Sărbătoarea Roadelor care are loc la Solonețu Nou. Așa a fost și de data aceasta. Oaspeții au fost întâmpinați la intrarea în sat de o banderie de cai, iar în fața bisericii „Coborârea Duhului Sfânt” – de ansamblul „Sołonzanka” din localitate cu pâine și sare. Sfânta Liturghie solemnă a fost oficiată de ES Petru Sescu, episcop auxiliar de Iași, împreună cu pr. Alois Farădi, decan de Bucovina, slt. pr. Piotr Sokołowski capelanul Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova, pr. Jerzy Najdek, capelanul muncitorilor bucovineni din Polonia, pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași și parohul din Solonețu Nou, precum și preoți din dieceza de Iași.

În timpul liturghiei s-a mulțumit pentru încă un an rodnic, s-au sfințit cununile și roadele pregătite de reprezentanții tuturor comunităților poloneze din România și de vecinii lor români și ucraineni. În predica sa, pr. Jerzy Najdek a subliniat importanța și sfințirea pământului: „Pe 6 iunie 1991, Sfântul Ioan Paul al II-lea spunea: pământul naște și hrănește, este ca o mamă. A-l sfinți înseamnă a-i aprecia valoarea. (...). Pământul este sentimentul că mă aflu acasă, că acesta este pământul meu, țara mea. Din acest pământ cresc tradițiile (...). Pe acest pământ se naște o limbă comună, o cultură comună, o istorie și legături de familie. Sfântul papă spunea în 1977: iubiți pământul, iubiți munca la țară, pentru că ne permite să fim aproape de Dumnezeu într-un mod special”. Și a continuat să vorbească despre munca pământului: „Țăranul pregătește și însămânțează, dar Dumnezeu este cel care dă rodul. De aceea, în zilele premergătoare sărbătorii „Înălțarea Domnului” (zile denumite în Polonia Dni KrŹyŹowe) se vine la Dumnezeu și se cere, iar la sărbătoarea roadelor din nou se vine la Dumnezeu și se mulțumește”. De asemenea, a vorbit despre familie, „unde începe totul, unde ne întâlnim cu Dumnezeu și cu celălalt și învățăm despre Dumnezeu și credință. (...) În ea învățăm despre iubirea aproapelui și respectul pentru lume. În familie învățăm și respectul pentru pământ”.

Na zakończenie Mszy św. list Prezydenta RP Andrzeja Dudy skierowany do Polonii rumuńskiej oraz uczestników Dni Polskich i dożynek odczytał Ambasador RP w Bukareszcie Paweł Soloch. Usłyszeliśmy między innymi słowa uznania za to, że „Polacy często już od wielu pokoleń mieszkający z dala od kraju przodków pielęgnują narodową tożsamość i więzi łączące ich z Ojczyzną. Długoletnia tradycja Dni Polskich i Dożynek na Bukowinie jest świadectwem miłości do rodzimej mowy i zwyczajów. To także świadectwo niegasnącej chęci wspólnego działania i bycia razem, które sprawiają, że wspólnota polska w Rumunii trwa silna i zintegrowana”. I dalej: „Niech 24. Dni Polskie będą okazją do zaprezentowania mieszkańcom Bukowiny i odwiedzającym ją gościom z całej Rumunii bogatego dobrodrużstwa naszego narodu”.

La finalul Sfintei Liturghii, ambasadorul RP la București Paweł Soloch a citit scrisoarea adresată de către Președintele RP Andrzej Duda, diasporei poloneze din România și participanților la Zilele Culturii Polone. Printre altele, am auzit cuvinte de apreciere pentru faptul că „polonezii, care adesea trăiesc departe de țara strămoșilor lor de mai multe generații, își prețuiesc identitatea națională și legăturile cu patria lor. Tradiția îndelungată a Zilelor Culturii Polone și a Sărbătorii Roadelor în Bucovina este o dovadă a dragostei față de limba și obiceiurile naționale. Este, de asemenea, o mărturie a dorinței nepuizabile de a lucra împreună și de a fi împreună, care menține comunitatea poloneză din România puternică și integrată.” Și mai departe: „Fie ca cea de-a 24-a ediție a Zilelor Culturii Polone să fie o oportunitate de a prezenta bogata moștenire a națiunii noastre oamenilor din Bucovina și vizitatorilor din întreaga Românie”.

Po Mszy św. na barwnych stoiskach zaprezentowali się Polacy z Bukowiny, ale także z Jass, Konstancy i Bukaresztu, a także ich sąsiedzi – Rumuni i Ukraińcy. Były płody ziemi, specjały kulinarne, przetwory i napitki. Była tradycyjnie już loteria fantowa oraz koncert folklorystyczny z udziałem zespołów polonijnych „Mała Pojana” z Pojany Mikuli i „Sołonzanka” z Nowego Sołońca wraz z członkami zespołu „Dolina Nowego Sołońca” ze Złotnika, złożonego z powojennych reemigrantów z Bukowiny do Polski i ich potomków, grupy dzieci z Kaczyki, a także gości z Polski: Orkiestry Dętej Ochotniczej Straży Pożarnej i kapeli ludowej „Gacoki” z Gaci w woj. podkarpackim oraz góralskiej kapeli „Roztoka” z Międzybrodzia Żywieckiego w Beskidzie Małym. Wystąpił także rumuński zespół ludowy „Pădurețul” ze Szkoły Podstawowej w pobliskim Pârtești de Sus.

După Sfânta Liturghie, standuri colorate au fost prezentate de polonezii din Bucovina, dar și din Iași, Constanța și București, precum și de vecinii lor români și ucraineni. Au fost prezentate roade ale pământului, specialități culinare, conserve și băuturi. Nu a lipsit tradiționala tombolă și un concert folcloric cu participarea ansamblurilor poloneze „Mała Pojana” din Poiana Micului și „Sołonzanka” din Solonețu Nou, alături de membrii ansamblului „Dolina Nowego Sołonce” din Złotnik, formată din emigranți postbelici din Bucovina în Polonia și urmașii acestora, un grup de copii din Cacica, precum și invitați din Polonia: Fanfara Detașamentului de Pompieri Voluntari și formația de muzică folclorică „Gacoki” din localitatea Gać, din voivodatul Podkarpackie, precum și formația de muzică populară „Roztoka” din Międzybrodzie Żywieckie din Beskizii Mici. A participat și ansamblul popular românesc „Pădurețul” al Școlii Gimnaziale din Pârtești de Sus.

Wraz z rumuńską Polonią i uczestnikami Dni Polskich i sympozjum świętowali także: Ambasador RP w Rumunii JE Paweł Soloch, po raz pierwszy goszczący na Bukowinie, chargé d'affaires Ambasady RP w Bukareszcie Natalia Piotrowska, zastępca dyrektora Kancelarii Zarządu Województwa Podkarpackiego Rozalia Mazur, reprezentująca Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” Zenka Bańkowska, radca w Biurze Relacji z Mniejszościami Narodowymi w Kancelarii Arcybiskupstwa Suczawy i Radowiec ks. Mihai Cobziuc, żołnierze XIII zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego z Krajowej z dowódcą majorem Damianem Gronkiem, a także przedstawiciele rumuńskich władz: podsekretarz stanu w Ministerstwie Inwestycji i Funduszy Europejskich Doina Iacoban, wójt gminy Kaczyka Petru Todosi, wójt gminy Arbore Dan Tiperciuc, dyrektor kopalni soli w Kaczyce Radu Dîrțu. Tradycyjnie także w tym ważnym święcie Polakom towarzyszyli duchowni z biskupem pomocniczym diecezji Jassy JE Petru Sescu.

Tradycyjnie gospodarzami dożynek byli prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher z małżonką Victorią Longher. Co roku organizatorzy obawiają się o pogodę, a ta dopisała aż nadto. Było bardzo słonecznie, gwarno i smacznie!

Tegoroczne dożynki otrzymały dofinansowanie ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów za pośrednictwem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

Z powodu pandemii w roku 2020 Dni Polskie się nie odbyły. Przez kolejne dwa lata organizowane były jedynie lokalnie, bez udziału gości z Polski, a sympozjum w formule zdalnej. Po trzech latach przerwy wreszcie mogliśmy obcować ze sobą „na żywo”. Wyraźnie wszystkim nam – uczestnikom i organizatorom – tego dorocznego spotkania brakowało.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Împreună cu comunitatea poloneză din România și cu participanții la Zilele Culturii Polone, au sărbătorit și: Ambasadorul Republicii Polone în România, Excelența Sa Paweł Soloch care a fost pentru prima dată în Bucovina, chargé d'affaires al Ambasadei RP la București Natalia Piotrowska, directorul adjunct al Cancelariei Consiliului Voievodatului Podcarpatice, Rozalia Mazur, reprezentantul Asociației „Wspólnota Polska” Zenka Bańkowska, consilierul eparhial la Biroul de Relații cu Minoritățile din cadrul Cancelariei Eparhiale a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților pr. Mihai Cobziuc, militari ai schimbului 13 al Contingentului Militar Polonez din Craiova în frunte cu comandantul lor, maiorul Damian Gronek, precum și reprezentanți ai autorităților locale și centrale: subsecretarul de stat la Ministerul Investițiilor și Fondurilor Europene – doamna Doina Iacoban, primarul comunei Cacica – Petru Todosi, primarul comunei Arbore, Dan Tiperciuc, directorul salinei Cacica, Radu Dîrțu. În mod tradițional deja, la această sărbătoare importantă polonezii au fost însoțiți de preoți împreună cu ES Petru Sescu, episcop auxiliar de Iași.

Ca în fiecare an gazdele Sărbătorii Roadelor au fost președintele Uniunii Polonezilor din România, Gervazen Longher împreună cu soția, Victoria Longher. În fiecare an, organizatorii își fac griji în privința vremii, însă vremea a fost foarte bună. A fost însoțit, plin de viață și gustos!

Sărbătoarea Roadelor din acest an a primit cofinanțare de la Cancelaria Președintelui Consiliului de Miniștri, prin intermediul Asociației „Wspólnota Polska”.

Din cauza pandemiei din 2020, Zilele Culturii Polone nu au avut loc. În următorii doi ani, acestea au fost organizate doar la nivel local, fără participarea oaspeților polonezi, iar simpozionul a fost organizat în format online. După o pauză de trei ani, am putut, în sfârșit, să interacționăm unii cu alții, față în față. În mod evident, tuturor – participanți și organizatori – ne-a lipsit această întâlnire anuală.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Iuliana Agneșca Dascălu, Ierzyńska Michalina Luchian, Ștefania Carmen Zielonka

Symposium naukowe | Simpozionul științific
Przeszłość i dzień dzisiejszy relacji polsko-rumuńskich
Trecutul și prezentul relațiilor polono-române

W kręgu historii
În lumea istoriei

Moderator: prof. Ilona Czamańska

prof. dr hab. Ilona Czamańska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Universitatea „Adam Mickiewicz” din Poznań

Kilka uwag na marginesie przygotowywanej *Historii Księstwa Wołoszczyzny*

Câteva observații pe marginea lucrării în curs de pregătire *Historia Księstwa Wołoszczyzny (Istoria Principatului Valahiei)*

Cristian Antim Bobicescu

Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” din București

Instytut Historii Nicolae Iorga w Bukareszcie

De la originea romană a lituanienilor la cea a românilor. Despre bunul uz „politic” al istoriei

Od rzymskiego pochodzenia Litwinów do pochodzenia Rumunów. Jak dobrze „politycznie” wykorzystać historię

cerc. conf. dr. habil. Lilia Zabolotnaia

Muzeul Național de Istorie a Moldovei din Chișinău

Narodowe Muzeum Historyczne Mołdawii w Kiszyniowie

Noi contribuții documentare la istoria familiei Radziwiłł

Nowe przyczynki do poznania dziejów rodu Radziwiłłów

dr. Mihai-Cristian Amărieuței

Academia Română, Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” din Iași

Academia Rumuńską, Instytut Historii A. D. Xenopola w Jassach

Pisarii de limbă polonă ai cancelariei domnilor fanarioți din Moldova

Polscy pisarze w kancelarii fanariotów w Mołdawii

Moderator: prof. Waldemar Rezmer

dr Jarosław Durka

Akademia Kaliska im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego

Academia „Președinte Stanisław Wojciechowski” din Kalisz

Z Bukowiny do Legionów Polskich. Organizatorzy werbunku ochotników w 1914 roku

Din Bucovina la Legiunile Poloneze. Organizatorii recrutării de voluntari în anul 1914

prof. dr hab. Aleksander Smoliński

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Universitatea „Nicolaus Copernic” din Toruń

Bukowina z lat Wielkiej Wojny w pamiątkach żołnierzy Legionów Polskich

Bucovina din anii Marelui Război în memoriile soldaților Legiunilor Poloneze

prof. dr hab. Waldemar Rezmer

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Universitatea „Nicolaus Copernic” din Toruń

Rumunia w świetle Referatów Informacyjnych Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego z lat 1919-1920
România în lumina Referatelor Informative ale Comandamentului Suprem al Armatei Poloneze din 1919-1920

dr hab. Piotr Goldyn

prof. Uniwersytetu Wrocławskiego

prof. al Universității din Wrocław

Wojskowa kariera pułkownika Antoniego Kajetanowicza (1888-1940) – Bukowińczyka z Radowiec

Cariera militară a colonelului Antoni Kajetanowicz (1888-1940) – bucovinean din Rădăuți

Gabriel Bârtaș

Ministerul de Externe al României

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rumunii

Reprezentanți diplomatici ai României la Varșovia între 1918-1939. Note biografice

Diplomaci rumuńscy w Warszawie w latach 1918-1939. Noty biograficzne

Moderator: prof. Henryk Walczak

dr. Bogdan-Alexandru Schipor

Academia Română, Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” din Iași

Akademia Rumuńska, Instytut Historii A. D. Xenopola w Jassach

Mișcarea comunistă din Polonia în atenția diplomației românești, 1925-1938

Ruch komunistyczny w Polsce przedmiotem zainteresowania rumuńskie dyplo macji, 1925-1938

prof. dr hab. Henryk Walczak

Uniwersytet Szczeciński

Universitatea din Szczecin

Polska i Rumunia a sprawa powstania bloku rolnego w 1930 roku

Polonia și România și chestiunea înființării blocului agricol în anul 1930

conf. univ. dr. Adrian Vițalaru

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Uniwersytet Alexandru Ioana Cuzy w Jassach

Gheorghe Davidescu: însărcinat cu afaceri ad interim al României în Polonia (1931-1932)

Gheorghe Davidescu: chargé d'affaires ad interim Rumunii w Polsce (1931-1932)

dr Maria Radziszewska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Universitatea Varmia-Mazuria din Olsztyn

Obozy nauczycielskie na Bukowinie jako forma kształcenia nauczycieli szkół polskich w Rumunii w latach 30. XX wieku

Tabere pentru profesori în Bucovina ca formă de perfecționare a cadrelor didactice din școlile poloneze din România în anii '30 ai sec. XX

prof. dr. Gheorghe Calcan

Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești

Uniwersytet Nafty i Gazu w Ploiești

Participarea polonezilor la Congresul Internațional de Foraj de la București din anul 1925

Udział Polaków w Międzynarodowym Kongresie Wiertniczym w Bukareszcie w 1925 roku

Moderator: prof. Wanda Krystyna Roman

dr Mariusz Tracz

Związek Górnośląski

Asociația Sileziei Superioare

Losy wojenne śląskich uchodźców na podstawie dziennika wojennego Aleksandra Koja

Destine de război ale refugiaților silezieni pe baza jurnalului de război al lui Aleksander Koj

Vasile Moga

Ploiești

Soarta unui refugiat polonez

Losy jednego z uchodźców wojennych

conf. univ. dr. habil. Radu Florian Bruja

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

Uniwersytet Stefana Wielkiego w Suczawie

România sau Ungaria? Considerații privind refugiul polonezilor din anii 1939-1944

Rumunia czy Węgry? Rozważania na temat polskiego uchodźstwa z lat 1939-1944

prof. dr hab. Wanda Krystyna Roman

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Universitatea „Nicolaus Copernic” din Toruń

Jeszcze o internowaniu w Rumunii – relacje Mariana Zimnala

Încă o dată despre internarea în România – relațiile lui Marian Zimnal

dr. Andreea Dahlquist

Asociația Română pentru Studii Baltice și Nordice

Rumuńskie Towarzystwo Studiów Bałtyckich i Nordyckich

O istorie (aproape) uitată: soarta evreilor polonezi refugiați în România (1939-1943)

(Prawie) zapomniana historia: los polskich uchodźców pochodzenia żydowskiego w Rumunii (1939-1943)

Moderator: prof. Radosław Damian Zenderowski

Ana Maria Rusnac

Muzeul Național de Istorie a Moldovei din Chișinău

Narodowe Muzeum Historyczne Mołdawii w Kiszyniowie

Relațiile diplomatice româno-polone: evoluție și influențe reciproce

Rumuńsko-polskie stosunki dyplomatyczne: rozwój i wzajemne oddziaływanie

dr. Daniel Filip-Afloarei

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc din București

Instytut Badań Zbrodni Komunistycznych i Pamięci Rumuńskiej Emigracji w Bukareszcie

România și Polonia în timpul crizei din anii '80. Aspecte ale cooperării bilaterale din perioada 1982-1984

Rumunia i Polska podczas kryzysu lat 80. Aspekty związane ze współpracą dwustronną w latach 1982-1984

dr hab. Michał Białkowski

prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

prof. al Uniwersității „Nicolaus Copernic” din Toruń

Pomiędzy ciągłością a zerwaniem. Kościół ormiańskokatolicki w Rumunii i Kościół katolicki obrządku ormiańskiego w Polsce wobec totalitaryzmu komunistycznego – przegląd wybranych zagadnień

Între continuitate și întrerupere. Biserica armeană-catolică din România și Biserica catolică de rit armean din Polonia în fața comunismului totalitar – o trecere în revistă a unor probleme selectate

dr hab. Piotr Chrobak

prof. Uniwersytetu Szczecińskiego | prof. al Universității din Szczecin

Parlament jedno- czy dwuizbowy? Pozycja parlamentów w systemach politycznych Polski i Rumunii

Parlamentul unicameral sau bicameral? Poziția parlamentelor în sistemele politice ale Poloniei și României

prof. dr hab. Maciej Szczurowski

Uniwersytet Gdański | Universitatea din Gdańsk

Szanse i zagrożenia dla mniejszości polskiej na Bukowinie rumuńskiej w świetle wybranych kategorii politologicznych

Șanse și amenințări pentru minoritatea polonă din Bucovina românească în lumina unor categorii politologice selectate

prof. dr hab. Radosław Damian Zenderowski

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Universitatea „Cardinal Stefan Wyszyński” din Varșovia

Jakub Pieńkowski

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

Institutul Polonez pentru Relații Internaționale

Wizerunek Rumunii w mediach polskojęzycznych

Imaginea României în mass-mediile în limba polonă

W kręgu kultury, literatury i problematyki bukowińskiej

În lumea culturii, literaturii și a problematici bucovinene

Moderator: prof. Helena Krasowska

prof. dr hab. Helena Krasowska

Instytut Slawistyki PAN w Warszawie

Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe din Varșovia

Metody badań i prezentacji polskiego dziedzictwa kulturowego na Bukowinie Karpackiej oraz w Naddniestrzu

Metode de cercetare și prezentare a moștenirii culturale din Bucovina Carpatică și Transnistria

dr hab. Krzysztof Nowak

prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

prof. al Universității Sileziene din Katowice

Polszczyzna bukowińskich cmentarzy (na wybranych przykładach)

Inscripții în limba polonă la cimitirele bucovinene (pe baza exemplelor alese)

dr Magdalena Pokrzyńska

Uniwersytet Zielonogórski | Universitatea din Zielona Góra

Cmentarz w Wikszanach – dokumentacja terenowa polskiego dziedzictwa kulturowego w Rumunii

Cimitirul din Vicșani – documentare de teren a moștenirii culturale poloneze din România

dr doc. Władysław Strutyński

Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza

Universitatea Națională „Iuri Fedkovîci” din Cernăuți

Polonijne czasopisma na Bukowinie w okresie postkomunistycznym

Revistele poloneze din Bucovina în perioada postcomunistă

dr hab. Robert Rajczyk

prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

prof. al Universității Sileziene din Katowice

„Mały Polonus” jako narzędzie edukacji polonijnej

„Mały Polonus” ca instrument pentru educația în limba polonă

Bogdan Polipciuc

Związek Polaków w Rumunii, Dom Polski w Bukareszcie

Uniunea Polonezilor din România, Dom Polski București

Utrzymywanie polskości w miastach na przykładzie Bukaresztu, Jass, Bielc – doświadczenia rodzinne

Menținerea spiritului polonez în orașe precum București, Iași, Bălți – experiențe trăite în familie

Moderator: dr Anna Skowronek**dr hab. Zdzisław Gębołyś**

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Universitatea „Cazimir cel Mare” din Bydgoszcz

Biblioteka Polska w Rumunii i jej dalsze losy

Biblioteca Polonă din România și istoricul acesteia

dr. habil. Elena Ploșnița

Muzeul Național de Istorie a Moldovei din Chișinău

Narodowe Muzeum Historyczne Mołdawii w Kiszyniowie

Polonezii din Basarabia. Contribuția la istoria fotografiei

Polacy z Besarabii. Wkład w dzieje fotografii

dr Anna Skowronek

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Universitatea „Adam Mickiewicz” din Poznań

Tadeusz Gaydamowicz (1923-2021) – podróż do krainy dzieciństwa

Tadeusz Gaydamowicz (1923-2021) – călătorie în lumea copilăriei

dr. Ion Filipciuc

Fundația Biblioteca „Miorița” din Câmpulung Moldovenesc

Fundacja Biblioteca Mioricy w Câmpulung Moldovenesc

Obârșia neamului Golembiovschi din satul Sucevița din Bucovina

Rodowód rodziny Golembiovschi ze wsi Sucevița na Bukowinie

Małgorzata Kanikula

Muzeum Fotografii w Krakowie

Muzeul Fotografiei din Cracovia

Wariacji pocztowych ciąg dalszy

Variații poștale – continuare

dr Ewa Barnaś-Baran

Uniwersytet Rzeszowski

Universitatea din Rzeszów

Zespół „Sołonczanka” w zbiorach Centrum Badań nad Polonią i Polakami na Świecie przy Uniwersytecie Rzeszowskim

Ansamblul „Sołonczanka” în arhivele Centrului de Cercetare a Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate din cadrul Universității din Rzeszów

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Andrzej Duda

Warszawa, 16 sierpnia 2023 roku

Uczestnicy i Organizatorzy
uroczystości otwarcia
Domu Polskiego w Moarze

Szanowni Przedstawiciele Rumuńskich Władz Państwowych i Lokalnych!
Szanowny Panie Ambasadrze!
Drodzy Rodacy!
Drodzy Rumuńscy Przyjaciele!
Szanowni Państwo!

Z wielką radością przyjąłem wiadomość o dzisiejszej uroczystości. Otwarcie Domu Polskiego w Moarze to prawdziwe święto społeczności polskiej w Rumunii, a także okazja do przypomnienia jej chlubnych dziejów, naznaczonych głęboką miłością do mowy, wiary i tradycji przodków. Placówka ta będzie miejscem spotkań, centrum pielęgnowania polskości; ośrodkiem, wokół którego rozwijać się będą inicjatywy społeczne i kulturalne; wspólnym domem wszystkich, którzy mówią i czują po polsku. Stanie się widzialnym, materialnym znakiem dynamizmu i żywotności rumuńskiej Polonii, skupionej przede wszystkim tutaj, w okręgu Suczawa oraz jego stolicy. Ufam również, że zasłynie jako symbol wielopokoleniowych, serdecznych relacji i owocnej współpracy między oboma naszymi narodami i państwami – bowiem szczególnie teraz, w obliczu poważnych wspólnych wyzwań, ale też wyjątkowych szans, Polacy i Rumuni są sobie bardzo bliscy.

Gorąco dziękuję wszystkim, którzy nie szczędzili starań, aby pomyślnie ukończyć budowę tej placówki. Szczególne podziękowania i wyrazy uznania przekazuję członkom miejscowego Stowarzyszenia Polaków oraz jego macierzystej organizacji, Związku Polaków w Rumunii, a także przedstawicielom rumuńskich władz państwowych, które udzieliły materialnego wsparcia temu ważnemu i potrzebnemu projektowi. Jestem przekonany, że za sprawą otwieranego dzisiaj Domu Polskiego Moara Nica zajmie ważne miejsce na mapie rodzącej się dzisiaj nowej Europy Środkowo-Wschodniej – silnej, niezależnej, ożywianej braterskim duchem jedności, pokoju i wielostronnie korzystnej współpracy.

Z MIŁOŚCIĄ, ZAŁOŻENIEM I SYMPATIIĄ

PREȘEDINTELE REPUBLICII POLONE

Andrzej Duda

Varșovia, 16 august 2023

Participanților și Organizatorilor festivității
de inaugurare a Casei Polone din Moara

Stimați reprezentanți ai autorităților de stat și locale din România!

Stimate Domnule Ambasador!

Dragi Compatrioți!

Dragi Prieteni români!

Stimate Doamne, stimați Domni!

Cu mare bucurie am primit informația despre festivitatea de astăzi. Inaugurarea Casei Polone din Moara este cu adevărat o sărbătoare a comunității poloneze din România, dar și ocazie de a ne aminti despre istoria ei glorioasă, marcată de o dragoste profundă pentru limba, credința și tradițiile strămoșilor. Această „casă” va fi un loc de întâlnire, un centru pentru cultivarea polonității, un nucleu în jurul căruia se vor dezvolta inițiative sociale și culturale; o casă comună a tuturor celor care simt și vorbesc în polonă. Să devină un semn vizibil, material de dinamism și vitalitate a diasporei poloneze din România, concentrată mai ales aici, în județul Suceava și în orașul reședință de județ. De asemenea, sunt sigur că va fi cunoscută ca simbol al relațiilor sincere de multe generații și a colaborării fructuoase dintre ambele națiuni și state – mai ales acum, în fața unor provocări comune majore, dar și a șanselor unice, polonezii și românii sunt aproape unii de alții.

Vă mulțumesc mult tuturor celor care nu au renunțat la a depune efort pentru a finaliza cu succes construcția acestei case. Mulțumiri alese și felicitări transmit membrilor Asociației locale a polonezilor, precum și organizației mamă, Uniunea Polonezilor din România, dar și reprezentanților autorităților române de stat care au acordat sprijin material acestui proiect important și necesar. Sunt convins că inaugurarea Casei Polone din Moara Nică va ocupa un loc important pe harta noii Europe Central-Estice, care astăzi se naște – mai puternică, independentă, animată de un spirit fratern de unitate, pace și colaborare reciprocă avantajoasă.

Cu respect și simpatie,

Semnat: Andrzej Duda

Inauguracja Domu Polskiego w Moarze

24 sierpnia, podczas trwających Dni Polskich odbyła się inauguracja Domu Polskiego w Moarze. Jego budowę rozpoczęto w roku 2016. Powstał dla potomków emigrantów z Polski z końca XIX w. W skład gminy Moara Nică, znajdującej się około 5 km na północ od Suczawy i dobrze z nią skomunikowanej wchodzi także wieś Bulaj. Osada pierwotnie była zamieszkaana tylko przez Polaków, później stanowiła przysiółek wsi Moara Nică. Przybyli tu w II połowie XIX w. osadnicy z okolic Rzeszowa (powiat robczycki i kolbuszowski), emigrując prawdopodobnie na skutek klęsk żywiołowych czy nieurodzaju, jakie dotknęły ich poprzednie miejsce zamieszkania, wykorzystując trwający na tych terenach proces kolonizacyjny. Według historyków Bulaj powstał między 1835 a 1885 r. Część polskich mieszkańców Bulaju w latach po zakończeniu II wojny światowej wyjechała do Polski w ramach reemigracji. Obecnie wieś zamieszkuje ok. 100 rodzin pochodzenia polskiego (ponad 300 osób). Po okresie komunistycznym miejscowa społeczność na nowo zorganizowała się w Stowarzyszenie Polaków, będące filią Związku Polaków w Rumunii. Do chwili obecnej nie posiadała swojego Domu Polskiego, który postrzegany jest przez Polonię rumuńską nie tylko jako materialne miejsce, ale także ważny symbol budujący i podtrzymujący lokalną wspólnotę.

Inaugurarea Casei Polone de la Moara

Pe data de 24 august, în cadrul Zilelor Culturii Polone, a avut loc inaugurarea Casei Polone din Moara. Construcția acesteia a început în anul 2016 și a fost construită pentru urmașii emigranților polonezi de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Satul Bulai face parte din comuna Moara Nică, care este situată la aproximativ 5 km la nord de Suceava și este bine conectată cu orașul. Inițial, satul a fost locuit doar de polonezi, iar mai târziu a devenit un cătun al satului Moara Nică. Coloniști din împrejurimile orașului Rzeszów (districtele Robczyce și Kolbuszowa), profitând de procesul de colonizare în curs de desfășurare în zonă, au sosit aici în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, emigrând probabil ca urmare a dezastrelor naturale sau a pierderilor de recolte care au afectat locul de reședință anterior. Potrivit istoricilor, Bulai a fost întemeiat între anii 1835 și 1885. După cel de-al Doilea Război Mondial, unii dintre locuitorii polonezi din Bulai au emigrat în Polonia. În prezent, satul este locuit de aproximativ 100 de familii de origine poloneză (peste 300 de persoane). După perioada comunistă, comunitatea locală s-a reorganizat în Asociația Polonezilor, care reprezenta filiala Uniunii Polonezilor din România. Până în prezent, nu a avut propria Casă Polonă, care este văzută de polonezii din România nu doar ca un loc material, ci și ca un simbol important care clădește și susține comunitatea locală.

Podobnie jak Domy Polskie w innych miejscowościach w regionie, ten w Moarze służyć ma za miejsce spotkań, organizacji świąt narodowych i religijnych oraz codziennej działalności lokalnej polskiej społeczności, ale także dzięki swojej lokalizacji nieopodal Suczawy oraz rozmiarom i odpowiedniemu wyposażeniu – do organizacji dużych przedsięwzięć Związku Polaków w Rumunii, skierowanych do całej Polonii rumuńskiej. Wybudowany został i wyposażony z funduszy Związku Polaków w Rumunii otrzymanych od działającego przy Rządzie Rumunii Departamentu Relacji Interetnicznych, realizującego politykę rządu w zakresie mniejszości narodowych.

Dom Polski w Moarze znajduje się na działce o powierzchni 5 tys. m², stanowiącej własność Związku Polaków w Rumunii. Jego powierzchnia użytkowa to 1428,35 m². Na parterze budynku znajduje się sala mieszcząca około 220 osób, pomieszczenia kuchenne, szatnie, sanitariaty, na pierwszym – sala dla zespołu ludowego i cztery pokoje gościnne, na poddaszu zaś pomieszczenie z przeznaczeniem na bibliotekę i nauczanie języka polskiego oraz pomieszczenia biurowe. Przed budynkiem zaplanowano 60 miejsc parkingowych, obok zaś znajduje się orlik.

Poświęcenie i otwarcie uświetnił występ i parada Orkiestry Dętej Ochotniczej Straży Pożarnej z miejscowości Gać w woj. podkarpackim, która między innymi odegrała hymny Polski i Rumunii. Poświęcenia Domu Polskiego dokonał JE Iosif Păuleț – biskup diecezji Jassy wraz z duchownymi z całego dekanatu bukowińskiego. Wstęę przecięli następnie prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher oraz zaproszeni goście, a biskup Iosif Păuleț poświęcił wnętrze budynku. Do środka zaproszono również wszystkich obecnych, którzy przy tej okazji mogli także zobaczyć wystawę pt. „Architektura Niepodległości w Europie Środkowej”. Stworzyło ją Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, a jej wersję rumuńską przygotował Instytut Polski w Bukareszcie.

La fel ca și Casele Polone din alte localități din regiune, cea din Moara va servi ca sediu pentru întâlniri, sărbători naționale și religioase și pentru activitățile zilnice ale comunității poloneze locale, dar și – datorită amplasării în apropiere de Suceava, dimensiunilor și dotărilor sale – pentru organizarea evenimentelor importante ale Uniunii Polonezilor din România, care se adresează întregii comunități poloneze din România. Aceasta a fost construită și dotată de Uniunea Polonezilor din România cu sprijinul Departamentului pentru Relații Interetnice pe lângă Guvernul României, care implementează politica guvernului privind minoritățile naționale.

Casa Polonă din Moara este situată pe un teren de 5000 m², care este proprietatea Uniunii Polonezilor din România. Suprafața utilă a acesteia este de 1428,35 m². La parterul clădirii se află o sală pentru aproximativ 220 de persoane, bucătărie, vestiare și toalete, la primul etaj se află o sală pentru ansamblul folcloric și patru camere de oaspeți, iar la mansardă se află o sală pentru bibliotecă și predarea limbii polone, precum și birouri. În fața clădirii sunt planificate 60 de locuri de parcare, iar alături se află un teren de sport.

Sfințirea și deschiderea au fost înfrumusețate de spectacolul și parada Fanfarei Detașamentului de Pompieri Voluntari din satul Gać din voievodatul Podkarpackie, care, printre altele, a interpretat imnurile Poloniei și României. Sfințirea Casei Polone a fost oficiată de ES Iosif Păuleț, episcop al diecezei de Iași, la care au fost prezenți preoți din întregul decanat bucovinean. Panglica a fost tăiată apoi de președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, și de invitați, iar episcopul Iosif Păuleț a sfințit interiorul clădirii. Toți cei prezenți au fost invitați și în interior, ocazie cu care au putut vedea și expoziția intitulată „Arhitectura Independenței în Europa Centrală”. Expoziția a fost creată de Centrul Internațional de Cultură din Cracovia. Varianta ei în limba română a fost pregătită de Institutul Polonez din București.

Zaproszenie do udziału w inauguracji przyjęli: odwiedzający Bukowinę po raz pierwszy Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Bukareszcie Paweł Soloch, chargé d'affaires Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Bukareszcie Natalia Piotrowska, zastępca dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych Zbigniew Ciosek, dyrektor zarządzający do spraw programowych Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Zenka Bańkowska, biskup diecezji Jassy Iosif Păuleț, a także przedstawiciele władz lokalnych: przewodniczący Rady Województwa Suczawa Gheorghe Flutur, wojewoda Alexandru Moldovan, suczawscy parlamentarzyści: senator Constantin-Daniel Cadariu i posłowie Angelica Fădor, Mirela Adomnicăi, Ioan Bălan i Gheorghe Șoldan, doradca burmistrza Suczawy Ovidiu Milici, podsekretarz stanu w Ministerstwie Inwestycji i Funduszy Europejskich Doina Iacoban, wójt gminy Moara Eduard Dziminschi oraz delegacja trzynastej zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego stacjonującego w Krajowej i uczestnicy Dni Polskich i sympozjum, przedstawiciele Wojewódzkiego Kuratorium Szkolnego, dyrektorzy i nauczyciele szkół z nauczaniem języka polskiego, reprezentanci organizacji mniejszości narodowych działających na Bukowinie, księża z całego dekanatu bukowińskiego, Polacy i sympatycy z całego kraju.

Au dat curs invitației de a participa la inaugurare: ambasadorul Republicii Polone la București Paweł Soloch, aflat pentru prima dată în vizită în Bucovina, chargé d'affaires al Ambasadei Republicii Polone la București Natalia Piotrowska, directorul adjunct al Departamentului de Colaborare cu Diaspora Poloneză și Polonezii din Străinătate din cadrul Ministerului Afacerilor Externe Zbigniew Ciosek, directorul executiv pentru gestionarea programelor din cadrul Asociației „Wspólnota Polska” Zenka Bańkowska, episcopul diecezei de Iași Iosif Păuleț, precum și reprezentanți ai autorităților locale: președintele Consiliului Județean Suceava, Gheorghe Flutur, prefectul Alexandru Moldovan, parlamentari suceveni: senatorul Constantin-Daniel Cadariu și deputații Angelica Fădor, Mirela Adomnicăi, Ioan Bălan și Gheorghe Șoldan, consilierul primarului municipiului Suceava Ovidiu Milici, subsecretarul de stat la Ministerul Investițiilor și Fondurilor Europene doamna Doina Iacoban, primarul comunei Moara Eduard Dziminschi, precum și o delegație a schimbului 13 al Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova și participanții la Zilele Culturii Polone și simpozion, reprezentanți ai Inspectoratului Școlar Județean, directori și profesori ai școlilor cu predare în limba polonă, reprezentanți ai organizațiilor minorităților naționale care activează în Bucovina, preoți din întregul decanat al Bucovinei, polonezi și simpatizanți din toată țara.

Uroczystości uświetniła Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej oraz kapela ludowa „Gacoki” z miejscowości Gać. Nie zabrakło oczywiście występów zespołów polonijnych – „Mała Pojana” z Pojany Mikuli, „Sołoneczanka” z Nowego Solańca i powstałej niedawno polonijnej grupy dzieci z Moary – oraz miejscowego rumuńskiego zespołu ludowego „Dor”.

Wieczór zakończył piknik zorganizowany przez Związek Polaków w Rumunii i wójta gminny Moara.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Evenimentul a fost înfrumusețat de Fanfara Detașamentului de Pompieri Voluntari și de formația folclorică „Gacoki” din localitatea Gać. Nu au lipsit, desigur, spectacolele ansamblurilor muntenilor polonezi – „Mała Pojana” din Poiana Micului, „Sołoneczanka” din Solonețu Nou, recent înființatul grup al copiilor din comunitatea poloneză din Moara, precum și grupul folcloric românesc local „Dor”.

Sărbătoarea s-a încheiat cu un picnic oferit de Uniunea Polonezilor din România și primarul comunei Moara.

Trad. Ștefania Carmen Zielonka

Foto: Iuliana Agneșca Dascălu, Ierzyńska Michalina Luchian, Ștefania Carmen Zielonka

Wizyta Prezydenta RP Andrzeja Dudy z małżonką Agatą Kornhauser-Dudą w Bukareszcie

W dniach 6-7 września Prezydent RP Andrzej Duda wziął udział w 8. szczycie Inicjatywy Trójmorza w Bukareszcie. To format zrzeszający 12 państw: Austrię, Bułgarię, Chorwację, Czechy, Estonię, Litwę, Łotwę, Polskę, Rumunię, Słowację, Słowenię i Węgry. Celem jest pobudzanie rozwoju gospodarczego państw Europy Środkowo-Wschodniej oraz stworzenie stabilnego partnerstwa państw z obszaru pomiędzy Morzem Bałtyckim, Adriatykiem i Morzem Czarnym. Powołano go w 2015 r. z inicjatywy prezydentów Polski i Chorwacji – Andrzeja Dudy i Kolindy Grabar-Kitarović.

Szczyt już po raz drugi odbywa się w Bukareszcie i jego ważnym osiągnięciem było przyjęcie Grecji w charakterze pełnoprawnego członka formatu, odtąd składającego się z 13 krajów i przyznanie Mołdawii statusu państwa stowarzyszonego (od roku ma go także Ukraina). Dzień po rozmowach prezydentów krajów Inicjatywy Trójmorza odbyło się także Forum Biznesu.

Prezydentowi podczas wizyty towarzyszyła małżonka Agata Kornhauser-Duda, która w ramach oddzielnego programu między innymi odwiedziła Dziecięcy Ratunkowy Szpital Kliniczny im. Marii Skłodowskiej Curie, który jest darem państwa polskiego dla Rumunii po trzęsieniu ziemi w 1977 r. Odwiedziła także stołeczną Polonię w ich Domu Polskim. Spotkała się z grupą Polaków oraz prezesem Związku Polaków w Rumunii i posłem do Parlamentu Rumunii z ramienia polskiej mniejszości Gerwazym Longherem.

Vizita Președintelui RP Andrei Duda împreună cu soția Agata Kornhauser-Duda la București

În zilele de 6-7 septembrie președintele RP Andrei Duda a participat la cel de-al VIII-lea summit al Inițiativei celor Trei Mări. Acesta este un format care reunește 12 țări: Austria, Bulgaria, Croația, Cehia, Estonia, Lituania, Letonia, Polonia, România, Slovacia, Slovenia și Ungaria. Scopul formatului este acela de a stimula dezvoltarea economică a țărilor din Europa Central-Estică și de a crea un parteneriat stabil între țările din zona cuprinsă între Marea Baltică, Marea Adriatică și Marea Neagră. A fost înființat în 2015 la inițiativa președinților Poloniei și Croației – Andrei Duda și Kolinda Grabar-Kitarović.

Summitul are loc pentru a doua oară la București, iar realizarea sa majoră a fost acceptarea Greciei ca membru cu drepturi depline al formatului, care va cuprinde de acum înainte 13 țări, și acordarea statutului de asociat Republicii Moldova (Ucraina îl are de un an). A doua zi după discuțiile dintre președinții țărilor din Inițiativa celor Trei Mări, a avut loc și un Forum de afaceri.

În timpul vizitei, președintele a fost însoțit de soția sa, Agata Kornhauser-Duda, care, în cadrul unui program separat, a vizitat, printre altele, Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii „Marie Skłodowska Curie”, care este un cadou din partea statului polonez pentru România după cutremurul din 1977. A vizitat și comunitatea poloneză din capitală în Casa Polonă a acesteia. Ea s-a întâlnit cu un grup de polonezi, precum și cu președintele Uniunii Polonezilor din România și deputat din partea minorității poloneze în Parlamentul României, Ghervazen Longher.

Pierwsza Dama miała już okazję poznać Polaków z Bukowiny podczas swojej wizyty 27 kwietnia 2022 r. Tym razem poznała stołeczną Polonię, o której opowiedział prezes bukareszteńskiej filii Związku Polaków w Rumunii Bogdan Polipciuc. „Było mi bardzo miło, bardzo dziękuję za spotkanie, cieszę się, że mogłam Państwa poznać, ale przede wszystkim dziękuję za podtrzymywanie polskości, są Państwo najlepszymi ambasadorami Polski” – powiedziała na zakończenie spotkania, które przebiegło w niezwykle miłej atmosferze. Małżonkowie Prezydenta RP towarzyszyli chargé d'affaires Ambasady RP w Bukareszcie Natalia Piotrowska oraz konsul Artur Tarasewicz.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Prima Doamnă a avut deja ocazia să cunoască comunitatea poloneză din Bucovina în timpul vizitei sale din 27 aprilie 2022. De data aceasta, ea a făcut cunoștință cu comunitatea poloneză din capitală, pe care a prezentat-o Bogdan Polipciuc, președintele filialei București a Uniunii Polonezilor din România. „A fost foarte frumos pentru mine, vă mulțumesc foarte mult pentru întâlnire, mă bucur că am putut să vă cunosc, dar mai ales vă mulțumesc pentru că mențineți spiritul polonez, sunteți cei mai buni ambasadori ai Poloniei”, a spus ea la finalul întâlnirii, care s-a desfășurat într-o atmosferă foarte de plăcută. Soția președintelui Republicii Polone a fost însoțită de chargé d'affaires al Ambasadei Poloniei la București, Natalia Piotrowska și de consulul Artur Tarasewicz.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Fot. Cristian Iliescu

Fot. Grzegorz Jakubowski

DIN VIAȚA DECANATULUI DE BUCOVINA

Z ŻYCIA DEKANATU BUKOWIŃSKIEGO

Hram la Pleșa

Pe 30 iulie a.c., comunitatea poloneză din Pleșa a sărbătorit hramul bisericii „Sfânta Ana”. Sărbătoarea a început la ora 10:00 cu Sfânta Liturghie în limba polonă celebrată de pr. Gabriel Bucur, paroh la biserica „Sfântul Anton de Padova” din Iași. Sfânta Liturghie solemnă a fost celebrată de pr. Daniel Ghitu, paroh la biserica „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul” din Gioseni și pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași și paroh la Solonețu Nou, precum și preoți din întreaga dieceza de Iași.

La celebrări au luat parte: președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher împreună cu soția sa, Victoria Longher, credincioși din Pleșa și din parohiile învecinate.

Odpust w Pleszy

30 lipca br. polska społeczność z Pleszy obchodziła odpust w swoim kościele parafialnym pw. św. Anny. Uroczystości rozpoczęły się o godz. 10:00 Mszą św. w języku polskim, którą odprawił ks. Gabriel Bucur, proboszcz w parafii pw. św. Antoniego z Padwy w Jassach. Sumę odpustową odprawił ks. Daniel Ghitu, proboszcz w parafii pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Gioseni wspólnie z ks. dr. Stanisławem Janem Kucharkiem, kapelanem Polaków z diecezji Jassy i proboszczem parafii w Nowym Sołonce oraz księżmi z całej diecezji Jassy.

W uroczystościach, obok parafian z Pleszy i wiernych z sąsiednich miejscowości, udział wzięli także prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher z małżonką Victorią Longher.

Fot. Ștefania Carmen Zielonka

Hram la Moara

13 august, comunitatea romano-catolică din Bulai a celebrat hramul bisericii „Sf. Maximilian Maria Kolbe”. La ora 10:00 a avut loc Sfânta Liturghie în limba polonă celebrată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași și paroh în Solonețu Nou. La ora 11:30 a avut loc Sfânta Liturghie solemnă în limba română celebrată de pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina, împreună cu pr. Felician Tiba de la Centrul „Gaudium et Spes” din Traian, care a rostit cuvântul de învățătură, pr.

Odpust w Moarze

13 sierpnia odpust w swoim parafialny kościele pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego świętowali katolicy z Bulaju. O godz. 10:00 Mszę św. w języku polskim odprawił ks. dr Stanisław Jan Kucharek, kapelan Polaków z diecezji Jassy i proboszcz parafii w Nowym Sokońcu. O godz. 11:30 natomiast uroczystą sumę w języku rumuńskim odprawili dziekan Bukowiny ks. Alois Farțadi, ks. Felician Tiba z Centrum Gaudium et Spes z Traian, który wygłosił także

Ionuț Pal parohul comunității din Moara și preoți din decanatul de Bucovina și din dieceza de Iași.

La hramul bisericii din Bulai a participat președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher, împreună cu soția sa, Victoria Longher, primarul comunei Moara, Eduard Dziminschi cu soția, dar și credincioșii catolici din localitate și din alte comunități poloneze.

kazanie, oraz proboszcz parafii w Moarze ks. Ionuț Pal i duchowni z całej diecezji Jassy.

W odpuszcie na Bulaju uczestniczyli prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher z małżonką Victorią Longher, burmistrz Moary Eduard Dziminschi z małżonką, a także miejscowi parafianie i katolicy z wielu okolicznych miejscowości.

Fot. Iuliana Agneșca Dascălu

Hramul Sanctuarului Marian de la Cacica

A devenit deja o tradiție ca la Cacica să se organizeze unul dintre cele mai importante pelerinaje catolice din România cu ocazia solemnității „Adormirea Maicii Domnului”. Astfel, în zilele de 14 și 15 august 2023, la Sanctuarul Marian de la Cacica a avut loc pelerinajul cu ocazia hramului Adormirea Maicii Domnului. La această mare sărbătoare au participat mii de pelerini din țară și din străinătate. Printre pelerini s-au aflat și ES mons. Iosif Păuleț, episcop de Iași, PS Petru Sescu, episcop auxiliar de Iași și PS Petru Gherghel, episcop emerit. Predicile din acest an au fost rostite de pr. Cristian Blăjuț, OFMConv., vicar episcopal pentru Secțiunea Viața Consacrată din cadrul Episcopiei Romano-Catolice de Iași.

PS Iosif Păuleț, episcop de Iași, în scrisoarea pastorală dedicată pelerinajului de la Cacica a invitat în mod special anul acesta pelerinii să se adune în jurul Sfintei Fecioare Maria, cerându-i să mijlocească la Fiul ei harurile de care au nevoie, iar pe pelerini să fie gata să asculte cuvântul ei de a-l urma cu mai multă consecvență pe Cristos.

Odpust w sanktuarium maryjnym w Kaczyce

W sanktuarium maryjnym w Kaczyce odbywają się jedne z najważniejszych dla katolików z całej Rumunii uroczystości odpustowe. W dniach 14 i 15 sierpnia do Kaczyki pielgrzymują wierni z okazji Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Jak co roku na odpust przybyły tysiące katolików z całego kraju oraz z zagranicy, a także biskup diecezji Jassy Iosif Păuleț, biskup pomocniczy Petru Sescu oraz biskup senior Petru Gherghel. Kazania w tym roku głosił ks. Cristian Blăjuț OFMConv., wikariusz biskupi do spraw życia konsekrowanego w diecezji Jassy.

W liście pasterskim poświęconym pielgrzymce do Kaczyki biskup Iosif Păuleț zachęcał osoby konsekrowane, aby w sposób szczególny zgromadzili się wokół Najświętszej Maryi Panny, prosząc Ją o wstawienie u Syna o potrzebne łaski, a pielgrzymów do gotowości słuchania Jej słów, by konsekwentniej podążać za Chrystusem.

Uroczystości rozpoczęły się 14 sierpnia o godz. 10:00 nabożeństwem pokutnym, po którym o godz.

Celebrările au început luni, 14 august, la ora 10:00 cu celebrarea penitențială, urmată apoi, la ora 12:00 de Sfânta Liturghie solemnă de deschidere a pelerinajului, celebrată de pr. Damian-Gheorghe Pătrașcu, ministru provincial al Provinciei „Sfântul Iosif” din România a Ordinului Fraților Minori Conventuali. La ora 16:00 a avut loc Calea Sfintei Cruci urmată la ora 17:00 de Adorația Euharistică.

Ca în fiecare an credincioșii din comunitățile poloneze din Poiana Micului, Pleșa și Solonețu Nou s-au unit în rugăciune, sosind la Cacica în pelerinaj pe jos. Au fost însoțiți de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași și paroh la Solonețu Nou, dar și de președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher și soția sa, Victoria Longher.

La ora 18:00 a avut loc Sfânta Liturghie animată de tineri, seminariști și persoane consacrate, celebrată de PS Petru Sescu, episcop auxiliar de Iași. Seara a fost dedicată în totalitate privegherii mariane care a început la ora 22:00. S-a recitat Rozariul și a avut loc procesiunea cu lumânări în jurul sanctuarului. Acesta constituie pentru pelerini apogeul ajunului sărbătorii Adormirii Maicii Domnului. Rugăciuni și cântece în cinstea Maicii Domnului s-au înălțat din inimile pelerinilor. Celebrarea a fost prezidată de ES mons. Iosif Păuleț, episcop de Iași.

Pe 15 august, programul celebrărilor a început la ora 06:00 cu Sfânta Liturghie în limba română, la ora 9:15 a avut loc Sfânta Liturghie în limba polonă, celebrată în biserică, la care au participat membrii comunității poloneze din Bucovina. Sfânta Liturghie a fost oficiată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec și de pr. Eduard Soare, paroh la Rădăuți. Nelipsiți de la această slujbă au fost: președintele Uniunii Polonezilor din România – deputatul Ghervazen Longher, împreună cu soția sa, Victoria Longher.

A urmat Liturghia solemnă a hramului care a fost prezidată de Excelența Sa mons. Iosif Păuleț, episcop de Iași, PS Petru Sescu, episcop auxiliar de Iași, PS Petru Gherghel, episcop emerit de Iași, pr. Damian-Gheorghe Pătrașcu, Provincial al Fraților Minori Conventuali, Provincia „Sfântul Iosif, Soțul Preacuratei Fecioare Maria” din România, pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina și aproximativ 100 de preoți din țară și din străinătate. La finalul Sfintei Liturgii solemne a hramului icoana Maicii Domnului de la Cacica a fost purtată în procesiune în jurul bisericii și au fost binecuvântate florile și obiectele religioase aduse de pelerini.

12:00 Mszę św. rozpoczynającą uroczystości odpustowe odprawił minister prowincjalny Prowincji św. Józefa Oblubieńca NMP w Rumunii ks. Damian-Gheorghe Pătrașcu. O godz. 16:00 miała miejsce Droga Krzyżowa, a o 17:00 – Adoracja Eucharystyczna.

Jak co roku wierni z parafii w Pojanie Mikuli, Pleszy i Nowym Sokońcu przybyli do Kaczyki w pieszej pielgrzymce. Towarzyszył im ks. Stanisław Jan Kucharek – kapelan Polaków z diecezji Jassy i proboszcz w Nowym Sokońcu, a także prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher wraz z małżonką Victorią Longher.

O godz. 18:00 odprawiono Mszę św. z udziałem młodych, seminarzystów i osób konsekrowanych, celebrowaną przez biskupa pomocniczego Petru Sescu. Wieczór w całości poświęcony był czuwaniu maryjnemu, które rozpoczęło się o godzinie 22:00. Odmówiono różaniec i odbyła się procesja ze świecami wokół sanktuarium. Dla pielgrzymów stanowi to kulminację wigilii święta Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, którzy z głębi serc zanosili modlitwy i pieśni ku czci Matki Bożej. Uroczystościom przewodniczył biskup Iosif Păuleț.

15 sierpnia uroczystości rozpoczęły się liturgią w języku rumuńskim o godz. 6:00. Po niej, o godz. 9:15 odprawiono Mszę św. w języku polskim z udziałem wiernych ze wszystkich polskich środowisk z całej Bukowiny. Koncelebrowali ją ks. dr Stanisław Jan Kucharek oraz proboszcz parafii w Radowcach ks. Eduard Soare. W liturgii uczestniczył także prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher wraz z małżonką Victorią Longher.

Następnie uroczystą sumę odpustową, pod przewodnictwem biskupa Iosifa Păuleț, koncelebrowali biskup pomocniczy Petru Sescu, biskup senior Petru Gherghel, minister prowincjalny ks. Damian-Gheorghe Pătrașcu, dziekan Bukowiny i proboszcz w Suczawie ks. Alois Farțadi z udziałem około stu duchownych z całego kraju oraz z zagranicy. Na zakończenie Mszy św. odbyła się procesja z obrazem Matki Boskiej Kaczyckiej wokół bazyliki i poświęcenie kwiatów i obiektów religijnych przyniesionych przez wiernych.

W tegorocznych uroczystościach uczestniczyli: prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher z małżonką Victorią Longher, przewodniczący Rady Województwa Suczawa Gheorghe Flutur, wicewojewoda Ioan-Cristian Șologon, wójt gminy Kaczyka Petru Todosi, wójt gminy Păltinoasa

Prezenți la Sfânta Liturghie solemnă au fost și: președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher împreună cu soția, Victoria Longher, președintele Consiliului Județean Suceava Gheorghe Flutur, subprefectul județului Suceava, Ioan-Cristian Șologon, primarul comunei Cacica Petru Todosi, primarul comunei Păltinoasa Eduard Wendling, primarul comunei Moara Eduard Dziminschi, directorul Salinei din Cacica Radu Gheorghe Dârțu.

Întregul pelerinaj și Sfintele Liturghii au fost înfrumusețate de corul reunit al Bucovinei, pregătit și dirijat de Anton Bronislav Babiaș, și acompaniat la orgă de Daniel Nesimuță.

În fiecare an, la Cacica, în cele două zile de pelerinaj participă mii de credincioși din România, dar și credincioși din străinătate sau credincioși români care locuiesc în diaspora. În invitația la pelerinajul de la Cacica ES mons. Iosif Păuleț a precizat: „de-a lungul anilor, multe persoane care au participat cu credință la pelerinajul anual de la Cacica, pe 14 și 15 august, au simțit ajutorul și mijlocirea Sfintei Fecioare Maria. Încrezători în mijlocirea ei și conștienți că nu s-a auzit niciodată să fi fost părăsit cel ce a alergat sub ocrotirea ta, cel ce a cerut ajutorul și mijlocirea ta, și noi obișnuim să-i încredințăm cele mai tainice dorințe ascunse în sufletul nostru, necesitățile pe care le avem în viața de zi cu zi, pe cei dragi inimilor noastre, rugând-o să obțină de la Dumnezeu harurile de care avem nevoie”.

sa Eduard Wendling, wójt gminy Moara Eduard Dziminschi, dyrektor kopalni soli w Kaczyce Radu Gheorghe Dârțu.

Podczas wszystkich uroczystości odpustowych oprawę muzyczną zapewnił połączony chór bukowińskich parafii pod kierunkiem Antona Bronislava Babiașa i z akompaniamentem Daniela Nesimuca na organach.

Co roku w dwudniowych uroczystościach w Kaczyce uczestniczą tysiące wiernych z Rumunii, ale także z zagranicy czy też rumuńscy katolicy mieszkający poza krajem. W zaproszeniu na pielgrzymkę do Kaczyki biskup Iosif Păuleț napisał między innymi: „Przez lata wiele osób, które z wiarą uczestniczyły w corocznej pielgrzymce do Kaczyki w dniach 14 i 15 sierpnia odczuwało pomoc i wstawiennictwo Najświętszej Maryi Panny. Ufając w Jej wstawiennictwo i świadomi tego, że *nigdy nie słyszano, abyś opuściła tego, kto się do Ciebie ucieka, Twej pomocy wzywa, Ciebie o przyczynę prosi*, my również powierzmy Jej pragnienia skryte w naszej duszy, nasze codzienne potrzeby, wszystkich drogich naszemu sercu, prosząc, aby wyjednała u Boga potrzebne nam łaski”.

Fot. Iuliana Agneșca Dascălu

Hram la Siret

Pe data de 3 septembrie, comunitatea romano-catolică din Siret a celebrat hramul bisericii „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”. Celebrările au început la ora 9:00 cu Sfânta Liturghie în limba germană, la ora 10:00 Sfânta Liturghie în limba polonă celebrată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași și paroh în Solonețu Nou. Sfânta Liturghie solemnă a început la ora 11:30 și a fost celebrată de pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina, pr. Carmil Farțade parohul din Siret și preoți din decanatul de Bucovina.

Comunitatea romano-catolică din Siret are o istorie îndelungată. La începutul secolului al XIV-lea s-au așezat pe teritoriul orașului Siret meșteșugari și negustori germani și polonezi veniți din Boemia, Polonia și Transilvania. Aceștia erau de religie romano-catolică. Conform tradiției, doamna Maria, soția lui Dragoș Vodă, care era de religie catolică, i-a ajutat pe catolicii din Siret să-și construiască o biserică care avea hramul „Adormirea Maicii Domnului”. În anul 1371, pe 9 septembrie, papa Grigore al XI-lea a înființat aici Episcopia de Siret, iar primul episcop a fost preotul polonez Andrei Wasilo de Jastrzebiec. La început, episcopia depindea direct de Sfântul Scaun, iar din anul 1412, odată cu înființarea Arhiepiscopiei de Liov, a devenit sufragana acesteia. Episcopia de Siret și-a încetat existența în anul 1439.

Actuala biserică romano-catolică din Siret a fost construită în perioada 1816-1824. A fost sfințită pe 8 septembrie 1826 primind cu această ocazie și hramul „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”. Până în anul 1918, parohia Siret a fost păstorită de 17 preoți dintre care nouă preoți polonezi, șase preoți germani, un preot ceh și un preot ungar. În anul 2011 comunitatea romano-catolică din Siret a sărbătorit bicentenarul înființării Parohiei „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”. Tot atunci a fost dezvelit și sfințit monumentul ridicat în cinstea Neprihănitei Zămislii, construit în fața bisericii și a avut loc și dezvelirea plăcii comemorative dedicate aniversării a 200 de ani de la înființarea parohiei.

Odpust w Serecie

3 września odpust w swojej parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny obchodzili katolicy z Seretu. Uroczystości rozpoczęła o godz. 9:00 Msza św. w języku niemieckim, a po niej Mszę św. w języku polskim odprawił ks. dr Stanisław Jan Kucharek, kapelan Polaków z diecezji Jassy i proboszcz w Nowym Sokołcu. Uroczystą odpustową sumę o godz. 11:30 odprawili duchowni z całego dekanatu bukowińskiego z proboszczem ks. Carmilem Farțade, a przewodniczył jej dziekan Bukowiny ks. Alois Farțadi.

Obecność katolików w Serecie ma długą historię. Na początku XIV w. osiedlili się tu Niemcy i polscy rzemieślnicy i kupcy z Czech, Polski i Siedmiogrodu. Byli oni katolikami. Według tradycji Maria – żona hospodara modawskiego Dragosza, która była katoliczką, pomogła wspólnocie wybudować w Serecie świątynię pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. 9 września 1371 r. papież Grzegorz XI ustanowił tu diecezję, a pierwszym biskupem uczynił polskiego franciszkanina Andrzeja Wasilo z Jastrzębca. Początkowo diecezja była bezpośrednio zależna od Stolicy Apostolskiej, a od 1412 r., wraz z jej utworzeniem – od metropolii lwowskiej. Diecezja serecka istniała do roku 1439.

Dzisiejszy kościół katolicki w Serecie został zbudowany w latach 1816-1824. Konsekrowano go 8 września 1826 r. i przy tej okazji nadano mu również wezwanie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Do 1918 r. w parafii posługiwało 17 księży: dziewięciu polskich, sześciu niemieckich, jeden czeski i jeden węgierski. W 2011 r. katolicy z Seretu obchodzili dwusetną rocznicę powstania parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Wtedy to odsłonięto i poświęcono pomnik ku czci Niepokalanego Poczęcia, wzniesiony przed kościołem oraz odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą 200. rocznicy założenia parafii.

Fot. Marius Busuioc

Hram la Arbore

Pe data de 8 septembrie, comunitatea romano-catolică din Arbore a celebrat hramul bisericii „Nașterea Sfintei Fecioare Maria” care este filială a parohiei „Coborârea Duhului Sfânt” din Solonețu Nou. La ora 11:00 a avut loc liturghia solemnă celebrată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași, pr. Daniel Ghitu – paroh la biserica „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din Gioseni, care a și rostit cuvântul de învățătură, pr. prof. dr. Emil Moraru, preot colaborator la parohia

Hram la Arbore

8 września w swoim kościele pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, będącej filią parafii Ześłania Ducha Świętego w Nowym Sokołcu świętowali katolicy z Arbore. Uroczystą sumę o godz. 11:00 odprawili ks. dr Stanisław Jan Kucharek, kapelan Polaków z diecezji Jassy i proboszcz w Nowym Sokołcu, ks. Daniel Ghitu, proboszcz w parafii pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Gioseni, który wygłosił także kazanie, ks. prof. dr Emil Moraru, współpracujący z parafią św. Józefa w Bukareszcie oraz grekokatolicki duchowny Vasile Stoica.

Catedralei „Sfântul Iosif” din București și pr. greco-catolic Vasile Stoica.

La celebrări au luat parte: președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher, primarul comunei Arbore Vasile Dan Tipericiuc, împreună cu soția, dar și credincioși din Arbore și din parohiile catolice învecinate.

Biserica romano-catolică din Arbore a fost construită în anul 1902 de către comunitatea germanilor de religie romano-catolică din satul Arbore care, pe atunci se afla în Ducatul Bucovinei. La momentul acela, în satul Arbore locuiau mulți etnici germani. Biserica a fost construită în centrul localității, la șosea. Poartă hramul „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”. În prezent, biserica romano-catolică din Arbore este filială a parohiei „Coborârea Sfântului Duh” din Solonețu Nou.

În anul 2017, pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec împreună cu ES cardinalul Kazimierz Nych, mitropolitul Varșoviei, ES Petru Gherghel care la acel moment era episcopul diecezei de Iași și mai mulți preoți din decanatul de Bucovina au resfințit biserica și au consacrat altarul bisericii în urma unor lucrări de renovare a lăcașului de cult. Aceste lucrări au fost finanțate de familia Ionel și Elena Zaremba.

W uroczystościach odpustowych udział wzięli prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher, wójt gminy Arbore Vasile Dan Tipericiuc z małżonką oraz parafianie z Arbore i katolicy z wielu sąsiednich miejscowości.

Kościół katolicki w Arbore został zbudowany w 1902 r. przez niemieckich katolików, którzy liczenie zamieszkiwali wówczas wieś, znajdującą się wtedy w granicach Księstwa Bukowiny. Kościół powstał pośrodku wsi, przy drodze. Nadano mu wezwanie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Obecnie jest filią parafii Zesłania Ducha Świętego w Nowym Sokołcu.

W 2017 r. ks. Stanisław Jan Kucharek, w obecności kardynała metropolity warszawskiego Kazimierza Nycza, ówczesnego biskupa diecezji Jassy Petru Gherghela i wielu duchownych z całego dekanatu bukowińskiego dokonali ponownego poświęcenia kościoła i konsekracji ołtarza po pracach remontowych, sfinansowanych przez parafian – państwa Elenę i Ionelę Zarembę.

Fot. Ierzyńska Michalina Luchiean

Hram la Rădăuți

Pe data de 10 septembrie, comunitatea romano-catolică din Rădăuți a celebrat hramul bisericii parohiale „Nașterea Sfintei Fecioare Maria”. Sfânta Liturghie în limba polonă a fost celebrată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași și paroh la Solonețu Nou. A urmat apoi, la ora 11:30, Sfânta Liturghie solemnă în limba română celebrată de pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina, pr. Eduard Soare, parohul comunității și preoți din decanatul de Bucovina și din dieceza de Iași. La celebrări a participat președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher, precum și credincioși romano-catolici din localitate, dar și din comunitățile învecinate.

Biserica „Nașterea Sfintei Fecioare Maria” din Rădăuți a fost construită în perioada 1823-1826. A fost inclusă pe Lista monumentelor istorice din județul Suceava din anul 2015. În prezent, parohia din Rădăuți are zece filiale, dintre care cinci cu biserici (Clit, Falcău, Gura Putnei, Putna și Voievo-

Odpust w Radowcach

Katolici z Radowiec odpust w swojej parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny świętowali 10 września. Mszę św. w języku polskim odprawił ks. dr Stanisław Jan Kucharek, kapelan Polaków z diecezji Jassy i proboszcz w Nowym Sokołcu. Następnie o godz. 11:30 uroczystą sumę w języku rumuńskim koncelebrowali dziekan Bukowiny ks. Alois Farțadi i proboszcz w Radowcach ks. Eduard Soare wraz z księżmi z całej diecezji Jassy. W uroczystościach, obok parafian z Radowiec i katolików z okolicznych parafii, uczestniczył także prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher.

Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Radowcach wybudowano w latach 1823-1826. W 2015 r. został wpisany na listę zabytków województwa Suczawa. Obecnie w skład radowieckiej parafii wchodzi dziesięć filii: pięć posiadających kościoły (Clit, Falcău, Gura Putnei, Putna i Voievodeasa) i pięć bez kościołów (Gălănești, Horodnic de Jos, Măneuți, Țibeni i Volovăț). Oprócz

deasa) și cinci fără biserici (Gălănești, Horodnic de Jos, Măneuți, Țibeni și Volovăț). Pe lângă biserica romano-catolică, în Rădăuți există și două capele catolice construite de credincioșii din parohie: Sf. Rochus din 1900 și Sf. Treime din anul 1904.

Iuliana Agneșca Dascălu

kościoła w Radowcach istnieją także dwie katolickie kaplice, wybudowane przez parafian: św. Rocha z roku 1900 i Świętej Trójcy z 1904 r.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Fot. Facebook Biserica Romano-Catolică Rădăuți

„Bukowińskie Spotkania” w Lubaniu i Dzierżoniowie

Tegoroczny 34. Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania” zakończyła edycja w Lubaniu i Dzierżoniowie. Wcześniej odbył się na scenach Jastrowia i Piły, ukraińskich Czerniowiec, rumuńskiego Câmpulung Moldovenesc i węgierskiego Bonyhád. Zatoczył więc koło i wrócił na ostatnią odsłonę do Polski. Dzierżoniów „dołączył” do festiwalu w 2015 r., a Lubań gości prezentacje od trzech lat. W obu tych dolnośląskich miastach i ich okolicach mieszkają reemigranci z Bukowiny i ich potomkowie.

Do Lubania festiwal zawitał w niedzielę 13 sierpnia. Jego gospodarzami byli zrzeszająca Bukowińczyków Fundacja „Bratnia Pomoc” i chór „Echo Bukowiny”, a organizatorami, obok Regionalnego Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile: Urząd Miasta i Miejski Dom Kultury. 14 sierpnia festiwal przeniósł się do gminy Dzierżoniów, do Mościska, gdzie odbyły się także obchody 65-lecia Zespołu Górali Czadeckich „Pojana” z Piławy Dolnej, a 16 sierpnia na Biesiadę Uciechowską do Uciechowa. Część festiwalu w Dzierżoniowie zorganizowały Urząd Gminy i Biblioteka Publiczna.

„Întâlniri Bucovinene” la Lubań și Dierżoniów

Cel de-al 34-lea Festival Internațional de Folclor „Întâlniri Bucovinene” s-a încheiat cu ediția din Lubań și Dierżoniów. Anterior s-a desfășurat pe scenele din Jastrowie și Piła, Cernăuți – Ucraina, Câmpulung Moldovenesc – România și Bonyhád – Ungaria. Așadar a închis cercul și s-a întors în Polonia pentru ultimul spectacol. Dierżoniów s-a „alăturat” festivalului în anul 2015, iar Lubań găzduiește spectacole de trei ani. În ambele orașe din Silezia Inferioară, dar și în jurul acestora locuiesc reemigranți din Bucovina și urmașii lor.

Festivalul a ajuns la Lubań duminică, 13 august. Gazdele acestuia au fost Fundația „Bratnia Pomoc”, care îi unește pe bucovineni, și corul „Echo Bukowiny”, iar organizatori, în afară de Centrul Regional de Cultură „Fabrica Emoțiilor” din Piła au fost: Consiliul Local și Casa de Cultură din localitate. Pe 14 august festivalul s-a mutat în comuna Dierżoniów, la Mościsko unde a avut loc sărbătorirea a 65 de ani ai Ansamblului Muntenilor din Czadca „Pojana” din Piława Dolna, iar pe 16 august la Sărbătoarea localității Uciechowa. Festivalul din Dierżoniów a fost organizat de Consiliul Comunei și Biblioteca Publică.

Zespół „Pojana” z Piławy Dolnej powstał 6 stycznia 1958 r. Pomysłodawcą, założycielem i pierwszym jego kierownikiem był Jerzy Swancar, a następnie przez wiele lat Maksymilian Juraszek. Od 2008 r. kierownikiem zespołu jest Bożena Żygadło. Zespół działa pod patronatem Gminy Dzierżoniów i Biblioteki Publicznej Gminy Dzierżoniów im. Władysława Reymonta. Tworzą go cztery pokolenia reemigrantów z rumuńskiej Bukowiny i ich potomków. Zespół śpiewa głównie tajdany, ale także wspaniale tańczy. Jest laureatem wielu nagród, między innymi ważnej Nagrody im. Oskara Kolberga za zasługi dla kultury ludowej. Jest niezwykle zasłużony dla zachowania w Polsce kultury i tradycji górali czadeckich. Zaprzyjaźniowy z zespołem „Mała Pojana” z Pojany Mikuli – skąd między innymi pochodzą reemigranci osiadli w Dzierżoniowie i okolicach, którego nie mogło na obchodach jubileuszowych zabraknąć.

Ansamblul „Pojana” din Piława Dolna a fost înființat pe 6 ianuarie 1958. Inițiatorul, fondatorul și primul coordonator al ansamblului a fost Jerzy Swancar, urmat de Maksymilian Juraszek timp de mulți ani. Din 2008, coordonatorul ansamblului este Bożena Żygadło. Ansamblul funcționează sub patronajul Primăriei Dzierżoniów și al Bibliotecii Publice Comunale „Władysław Reymont” din Dzierżoniów. Este alcătuit din patru generații de reemigranți din Bucovina românească și urmașii acestora. Ansamblul cântă în principal „tajdany”, dar și dansează foarte bine. A câștigat numeroase premii, printre care importantul Premiu „Oskar Kolberg” pentru merite aduse culturii populare. Este angajat în păstrarea în Polonia a culturii și tradițiilor muntenilor din Czađca. Înfrății cu ansamblul „Mała Pojana” din Poiana Micului – de unde provin, printre alții, reemigranții stabiliți în Dzierżoniów și împrejurimi, ansamblu care nu putea lipsi de la celebrările jubiliare.

Zespół „Mała Pojana” wystąpił na wszystkich scenach ostatniej odsłony tegorocznego festiwalu. Warto podkreślić, że bierze on udział w festiwalu od samego początku i nie opuścił ani jednej polskiej edycji „Bukowińskich Spotkań”.

Zaraz po powrocie z „Bukowińskich Spotkań” „Mała Pojana” wystąpiła 24 sierpnia podczas otwarcia Domu Polskiego w Moarze i 26 sierpnia na dożynkach w Nowym Sokołcu. 27 sierpnia natomiast reprezentowała Związek Polaków w Rumunii na Święcie Gór, kończącym cykl imprez organizowanych na Rarău przez Radę Okręgu Suczawa w ramach Miesiąca Diaspory rumuńskiej.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Ansamblul „Mała Pojana” a ewoluat pe toate scenele ultimei ediții a festivalului din acest an. Merită să subliniem faptul că ansamblul participă la festival chiar de la început și nu a ratat nicio ediție poloneză a „Întâlnirilor Bucovinene”.

Imediat după întoarcerea de la festivalul „Întâlniri Bucovinene” ansamblul „Mała Pojana” a evoluat, pe 24 august la inaugurarea Casei Polone din Moara, iar pe 26 august la Sărbătoarea Roadelor de la Solonețu Nou. În schimb, pe 27 august a reprezentat Uniunea Polonezilor din România la „Sărbătoarea Muntelui”, sărbătoare care încheie ciclul de evenimente organizate pe Rarău de către Consiliul Județean Suceava, în cadrul Lunii Diasporei române.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: archiwum zespołu „Mała Pojana”

Po śladach przodków. Stary cmentarz w Kaczyce

Stary cmentarz w Kaczyce pochodzi z przełomu XVIII i XIX w. Wciąż znajdują się na nim pozostałości nagrobków, choć większość niestety została rozkradziona lub zniszczona pod wpływem warunków atmosferycznych i z powodu braku należytej opieki. Brakuje metalowych ozdób i innych elementów dekoracyjnych lub są one porośnięte trawą.

W 2017 r. odbył się projekt kierowany przez prof. dr Carmen Chașovschi z Uniwersytetu Stefana Wielkiego w Suczawie, w ramach którego zadbano o cmentarz i odrestaurowano 34 nagrobki. Związek Polaków w Rumunii natomiast od kilku lat, każdej jesieni, przed Wszystkimi Świętymi i Dniem Zadusznym realizuje projekt „Ocalmy od zapomnienia”, w ramach którego młodzież polskiego pochodzenia porządkuje polskie groby, w tym także cmentarz w Kaczyce.

W dniach 21-26 sierpnia w Kaczyce przebywała grupa 16 uczniów Zespołu Szkół Budowlanych w Inowrocławiu na kierunku technik renowacji

Pe urmele strămoșilor Cimitirul Vechi din Cacica

În Cacica există un cimitir vechi care datează de la cumpăna secolelor XVIII și XIX. Aici se mai găsesc rămășițe de pietre funerare, dar în mare parte au fost furate sau distruse de vreme și de lipsa de îngrijire. Decorațiuni metalice și alte elemente decorative sunt inexistente sau năpădite de vegetație.

În anul 2017 a existat un proiect condus de conf. univ. dr. Carmen Chașovschi de la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, prin care cimitirul a fost îngrijit și a fost restaurat un număr de 34 de pietre funerare.

Uniunea Polonezilor din România de ceva vreme, în fiecare toamnă, înainte de Sărbătoarea Tuturor Sfinților și Pomenirea Tuturor Credincioșilor Răposați întreprinde acțiunea „Să salvăm de la uitare” în cadrul căreia tinerii de origine poloneză îngrijesc pe lângă alte cimitire și acest cimitir de la Cacica.

Anul acesta în zilele 21-26 august a venit la Cacica un grup de 16 elevi de la Grupul Școlar de Construcții din Inowrocław, specializarea renovarea elemen-

elementów architektury w celu przeprowadzenia inwentaryzacji, skatalogowania znalezionych obiektów, opisanie ich, zbadanie stanu technicznego starego cmentarza i oceny przyszłych prac konserwatorskich, jakie można będzie w przyszłości przeprowadzić. Próbowano także, wykorzystując różne metody, odczytać napisy na nagrobkach. Sporządzona dokumentacja wejdzie do bazy danych Narodowego Instytutu Ochrony Dziedzictwa za Granicą „Polonika”. Pobyt i prace w Kaczyce to bowiem część projektu „Dziedzictwo polskiego solnictwa. Inwentaryzacja oraz prace zabezpieczające na polskim cmentarzu w miejscowości Cacica, Rumunia”, realizowanego w programie „Polskie dziedzictwo kulturowe za granicą – wolontariat” Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”.

Grupa pracowała pod okiem prof. Janusza Smazy, dziekana Zakładu Konserwacji Dziel Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, dr Anny Zaręby z Zakładu Konserwacji i Renowacji Dziel Sztuki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, dr Katarzyny Krynickiej Szroeder z Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Dawida Wawrzyniaka ze Stowarzyszenia Przyjaciół Budowlanki – artyści rzeźbiarza, nauczyciela w Zespole Szkół Budowlanych w Inowrocławiu.

Młodzież pracowała w grupach. Najpierw uporządkowano teren i oczyszczono go z trawy. Wykonano także opomiarowanie terenu cmentarza i wyznaczono koordynaty dokładnej lokalizacji wszystkich obiektów. Zidentyfikowano ponad 90 grobów. Dokonano także ciekawego odkrycia – znaleziono żeliwną figurę anioła. Po konsultacji z prezesem Związku Polaków w Rumunii Gerwazym Longherem zabrano ją do Polski w celu poddania konserwacji pod nadzorem pracowników Zakładu Konserwacji Metalu Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Oprócz prac związanych z cmentarzem grupa z Polski odwiedziła kopalnię soli w Kaczyce, pobliskie malowane klasztory, wędrowała po Górach Rodniańskich, a 26 sierpnia wzięła udział w dożynkach organizowanych przez Związek Polaków w Rumunii w Nowym Siołcu. Tego samego dnia odwiedzili również miejscowy kościół pw. Zesłania Ducha Świętego i obejrzelili ołtarz pod kątem renowacji. Przyjadą ponownie w 2024 r. z odrestaurowaną figurą anioła i wynikami uzyskanymi podczas prowadzonych obecnie prac.

telor arhitecturale în vederea efectuării unui inventar, a catalogării obiectelor găsite, a descrierii acestora, a examinării stării tehnice a cimitirului și a evaluării viitoarelor lucrări de conservare care se pot realiza. S-a încercat și descifrarea, prin diferite metode, a înșușirilor de pe monumentele funerare. Documentația întocmită va fi introdusă în baza de date a Institutului Național pentru Protecția Patrimoniului Cultural Polonez din Străinătate „Polonika”. Șederea și lucrările la Cacica constituie, de fapt, o parte a proiectului „Patrimoniul polonez salinar. Lucrări de inventariere și conservare la cimitirul polonez de la Cacica, România”, implementat în cadrul programului „Patrimoniul cultural polonez în străinătate – voluntariat” al Institutului Național pentru Patrimoniul Cultural Polonez din Străinătate „Polonika”.

Grupul a lucrat sub îndrumarea profesorului Janusz Smaza, decan al Catedrei de Conservare a Operelelor de Artă de la Academia de Arte Frumoase din Varșovia, a dr. Anna Zaręba de la Catedra de Conservare și Renovare a Operelelor de Artă de la Universitatea „Nicolaus Copernic” din Toruń, a dr. Katarzyna Krynicka-Szroeder de la Facultatea de Arte Frumoase de la Universitatea „Nicolaus Copernic” din Toruń și a lui Dawid Wawrzyniak de la Asociația Prietenilor Grupului Școlar de Construcții (Stowarzyszenie Przyjaciół Budowlanki) – artist sculptor și profesor la Grupul Școlar de Construcții din Inowrocław.

Tinerii au lucrat în grupe. Înainte de toate au făcut curățenie, au îndepărtat iarba. Au fost efectuate măsurători și au fost identificate coordonatele locației exacte a tuturor obiectelor. Au fost găsite peste 90 de monumente funerare. S-a făcut și o descoperire interesantă – s-a găsit și o statuie din metal a unui înger. În urma consultărilor cu președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, aceasta a fost transportată în Polonia pentru a fi conservată sub supravegherea echipei Catedrei de Conservare a Metalelor din cadrul Facultății de Arte Frumoase de la Universitatea „Nicolaus Copernic” din Toruń.

Pe lângă activitățile legate de cimitir, grupul din Polonia a vizitat salina Cacica, mănăstirile pictate din apropiere, a făcut o drumeție prin Munții Rodnei și pe data de 26 august a participat la Sărbătoarea Roadelor organizată de Uniunea Polonezilor din România la Solonețu Nou. Tot în această zi au vizitat și biserica „Coborârea Duhului Sfânt” din localitate și au analizat altarul principal în vederea restaurării. Vor reveni în anul 2024 cu statuia restaurată a îngerului și cu constatări obținute în urma lucrărilor desfășurate acum.

Monica Cehaniuc, Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Profesorul emerit Constantin Geambașu (n. 26 august 1948 la Găiești) este unul dintre cei mai de seamă poloniști români, distins dascăl și cercetător al relațiilor culturale româno-polone, slavist de anvergură europeană, neîntrecut traducător.

Beneficiind de o solidă pregătire, la facultatea de filologie a Universității din Varșovia, el a fost angajat, în 1971, ca asistent universitar, la catedra de polonistică, condusă de respectabilul profesor și cercetător I. C. Chițimia, mentor al câtorva generații de poloniști. Nu greșesc, dacă afirm că pedagogul, cercetătorul și traducătorul Constantin Geambașu a ridicat pe noi culmi studiul limbii și culturii poloneze în țara noastră. Totodată, el a răspândit, ca nimeni altul dintre colegii săi, limba și civilizația românească în lume. Angajarea lui pe făgașul cunoașterii cât mai aprofundate a lumii slave l-a impus în acest spațiu, în calitate de redutabil slavist, ce poate fi comparat cu Bogdan Petriceicu Hașdeu și înaintașii acestuia din Polonia, unde au beneficiat de indigenat polonez. Ca președinte al Asociației Slaviștilor din România, în perioada 2004-2016, a participat la Congresele Internaționale ale Slaviștilor de la Cracovia, Ohrid, Minsk și Belgrad.

Constantin Geambașu a trecut prin concurs toate gradele universitare, a pregătit câteva generații de poloniști în țară, cât și româniști la Cracovia, Sofia și în alte localități. Comparatistica, stilistica, imagologia au fost instrumentele de bază pe care le-a mănuit în calitate de cercetător al celor două culturi. În afară de Cracovia și Varșovia, profesorul Constantin Geambașu a urmat cursuri de specializare la Universitatea din Varșovia, cât și la universitățile din Wrocław, Graz, Sofia, Praga sau la Institutul de Studii slave din Paris, la Institutul Pușkin din Moscova. Este membru al Asociației Internaționale de Studii în domeniul Filologiei Polone, inițiind programele de schimburi interuniversitare: Erasmus și Ceepus. În prezent, el se află în comitetul de redacție al longevivei reviste de specialitate *Romanoslavica*.

Profesorul Constantin Geambașu este printre puținii români care deține medalia *Comisiei Educației Naționale* (2008), și Medalia *Gloria Artis*, acordată de ministrul culturii, în 2022, an în care i s-a acordat și titlul de doctor honoris causa al renumitei Universități Jagiellone din Cracovia.

Totodată, Constantin Geambașu este singurul polonist căruia autoritățile culturale poloneze i-au

Constantin Geambașu (ur. 26 sierpnia 1948 r. w Găiești) – emerytowany profesor Uniwersytetu w Bukareszcie – jest jednym z najbardziej znaczących rumuńskich polonistów. Zasłużony nauczyciel akademicki i badacz rumuńsko-polskich relacji kulturalnych. Slavista europejskiego formatu. Niezrównany tłumacz.

Posiadając solidne przygotowanie filologiczne na Uniwersytecie Warszawskim, został w 1971 r. asystentem w katedrze polonistyki kierowanej przez znakomitego badacza prof. I. C. Chițimia, mentora kilku pokoleń polonistów. Nie będzie żadnej przesady w stwierdzeniu, że Constantin Geambașu wyniósł na wyżyny studia w zakresie języka i kultury polskiej w naszym kraju. Jednocześnie rozpropagował, jak nikt inny spośród swoich kolegów, język i kulturę rumuńską w świecie. Dzięki zaangażowaniu w dogłębne poznanie słowiańskiego świata, znalazł się na tym polu jako znakomity slavista, którego można porównać jedynie do Bogdana Petriceicu Hașdeu i jego przodków, posiadających polski indygenat. Jako prezes Rumuńskiego Stowarzyszenia Slavistów, w latach 2004-2006 brał udział w Międzynarodowych Kongresach Slavistów w Krakowie, Ohrydzie, Mińsku i Belgradzie.

Constantin Geambașu przeszedł przez wszystkie stopnie uniwersyteckie, przygotował kilka pokoleń polonistów w kraju, jak i rumunistów w Krakowie, Sofii i innych miejscach. Badając kultury obu krajów posługiwał się głównie komparatystyką, stylistyką i imagologią. Oprócz tych w Krakowie i Warszawie, profesor Constantin Geambașu ukończył specjalistyczne kursy także na uczelniach we Wrocławiu, Grazu, Sofii, Pradze czy w Centrum Studiów Słowiańskich w Paryżu oraz Instytucie Puszkina w Moskwie. Jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Polonistycznych, inicjując programy wymian międzyuczelnianych Erasmus i CEEPUS. Obecnie zasiada w komitecie redakcyjnym wydawanego od wielu lat czasopisma „Romanoslavica”.

Prof. Constantin Geambașu znajduje się wśród nielicznych Rumunów, którzy otrzymali Medal Komisji Edukacji Narodowej za zasługi dla oświaty, szczególnie w zakresie działalności dydaktycznej (2008), medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, przyznany mu przez ministra kultury w 2022 r. W tym samym roku otrzymał tytuł doctora honoris cau-

acordat, în anul 2015, Premiul *Transatlantyk* pentru „contribuții deosebite la promovarea literaturii polone în lume”. El a participat la toate Congresele internaționale ale traducătorilor organizate de Institutul Cărții din Cracovia. A fost membru fondator al Societății „Bristol” a profesorilor polonezi și străini de cultură și limbă polonă ca limbă străină. Din anul 1998 este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Printre volumele publicate amintim: *Maria Dąbrowska. Proza interbelică*, Editura Medro, București, 1996, 218 p., *Ipostaze lirice și narative*, Editura Medro, București 1999, 226 p., ediția a II-a, Editura Universității, București, 2010, 268 p., *Scriitori polonezi (secolul XX)*, București, Editura Paideia, 2002, 225 p., *Cultură și civilizație polonă (sec. X-XVII)*, Editura Paideia, 2005, 425 p., ediția a II-a: *Polonia nobiliară*, Editura Universității, București, 2011, 281 p., *Texte și contexte*, Editura Universității, București, 2009, 211 p., *Literatura polonă între tradiție și modernitate*, Cluj Napoca, 2018, 216 p. Sub îndrumarea prof. Constantin Geambașu și a eforturilor sale și a membrilor secției de polonă s-a finalizat *Marele Dicționar Polon-Român*, elaborat de profesorul Ion Robciuc.

Constantin Geambașu a publicat peste 100 de studii și articole în limba română și polonă despre raporturile istorice și culturale dintre cele două țări, printre care: *Literatura polonă între tradițional și european*, în *Bliżej siebie. Rumuni i Polacy w Europie. Historia i dzień dzisiejszy. Mai aproape unii de alții. Români și polonezi în Europa. Istorie și prezent*, Suceava, 2006, *Czesław Miłosz între Europa și America*, „Romanoslavica”, XLI, 2006, *Witold Gombrowicz – atitudinea față de romantism*, „Filologie rusă”, 2007, XXIII, *Czesław Miłosz între Europa și America*, „Romanoslavica”, 2006, nr. XLI (vezi și prefața la Czesław Miłosz, *Privind dinspre Golful San Francisco*), București, Editura Paralela 45, 2007, *America văzută de un est-european*, în *Bliżej siebie. Polacy i Rumuni a historyczne i kulturowe dziedzictwo Europy. Mai aproape unii de alții. Polonezii și românii raportați la patrimoniul istoric și cultural al Europei*, Suceava, 2007, *Stanisław Wyspiański în cadrul modernismului polon*, „Romanoslavica” XLII, București, 2007 (vezi și prefața la: Stanisław Wyspiański, *Nunta*, București, Paideia, 2007), *Istoricul filologiei polone*, în *Catedra de limbi și literaturi slave. Scurt istoric*, Editura Universității București, 2008.

sa znakomitego krakowskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Jednocześnie Constantin Geambașu jest jedynym rumuńskim polonistą, który w 2015 r. został laureatem nagrody *Transatlantyk* „za szczególne osiągnięcia w zakresie promocji literatury polskiej na świecie”. Uczestniczył we wszystkich Światowy Kongresach Tłumaczy Literatury Polskiej, organizowanych przez Instytut Książki w Krakowie. Był jednym z założycieli Stowarzyszenia „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego. Od 1998 r. jest członkiem Związku Pisarzy Rumuńskich.

Z opublikowanych przez niego prac warto wymienić: *Maria Dąbrowska. Proza interbelică*, Editura Medro, București 1996, 218 str., *Ipostaze lirice și narative*, Editura Medro, București 1999, 226 str., wyd. 2, Editura Universității, București 2010, 268 str., *Scriitori polonezi (secolul XX)*, Editura Paideia, București, 2002, 225 str., *Cultură și civilizație polonă (sec. X-XVII)*, Editura Paideia, București 2005, 425 p., wyd. 2: *Polonia nobiliară*, Editura Universității, București 2011, 281 str., *Texte și contexte*, Editura Universității, București 2009, 211 str., *Literatura polonă între tradiție și modernitate*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca 2018, 216 str. Pod kierunkiem profesora Constantina Geambașu, dzięki jego wysiłkom oraz współpracowników udało się wydać *Marele Dicționar Polon-Român*, opracowany przez prof. Iona Robciuka.

Constantin Geambașu opublikował ponad sto studiów i artykułów w języku rumuńskim i polskim o historycznych i kulturalnych relacjach rumuńsko-polskich, między innymi: *Literatura polonă între tradițional și european* [w:] *Bliżej siebie. Rumuni i Polacy w Europie. Historia i dzień dzisiejszy. Mai aproape unii de alții. Români și polonezi în Europa. Istorie și prezent*, Suceava 2006; *Czesław Miłosz între Europa și America*, „Romanoslavica”, XLI, București 2006; *Witold Gombrowicz – atitudinea față de romantism*, „Filologie rusă”, XXIII, București 2007; *Czesław Miłosz între Europa și America*, „Romanoslavica”, XLI, 2006 (zob. też przedmowę do Czesław Miłosz, *Privind dinspre Golful San Francisco*), Editura Paralela 45, București 2007; *America văzută de un est-european* [w:] *Bliżej siebie. Polacy i Rumuni a historyczne i kulturowe dziedzictwo Europy. Mai aproape unii de alții. Polonezii și românii raportați la patrimoniul istoric și cultural al Europei*, Suceava 2007; *Stanisław Wyspiański în cadrul modernismului polon*, „Romanoslavica”, XLII, București, 2007 (zob.

A transpus cca. 100 de cărți din literatura clasică și contemporană de la Jan Kochanowski la Wisława Szymborska, unele în colaborare cu traducătoarea Passionaria Stoicescu. Acestea sunt o mărturie grăitoare a cunoașterii literaturii polone, începând din Renaștere până la cele mai importante nume din contemporaneitate. Pentru istoria receptării reciproce a celor două culturi, prezentăm mai jos lista acestor transpuneri, ca o performanță ce greu poate fi depășită.

Cu acest important prilej îi adresez sărbătoritului ani frumoși, rodnici și îndelungați, multă inspirație și tot ceea ce exprimă în profunzimea ei urarea poloneză: *Sto lat!*

Nicolae Mares

teză de doctorat în Literatură, 2007); *Przedmowa do Stanisław Wyspiański, Nunta*, București, Paideia 2007); *Istoricul filologiei polone* [w:] *Catedra de limbi și literaturi slave. Scurt istoric*, Editura Universității, București 2008.

Przetłumaczył około stu książek z literatury klasycznej i współczesnej od Jana Kochanowskiego do Wisławy Szymborskiej, niektóre we współpracy z tłumaczką Passionarią Stoicescu. Jest to wymowne świadectwo znajomości literatury polskiej od renesansu po najważniejsze współczesne nazwiska. Dla historii wzajemnego odbioru obu kultur publikujemy poniżej listę tych tłumaczeń. To osiągnięcie, któremu trudno dorównać.

Z tej jakże ważnej okazji życzę jubilatowi wielu szczęśliwych, owocnych i długich lat, wielu inspiracji i wszystkiego tego, co w swojej głębi wyraża polskie życzenie: *Sto lat!*

Tłum. Barbara Breabăn

1. W. Okoń, *Didactică generală. Compendiu*, București, EDP, 1974.
2. F. Urbańczyk, *Didactica pentru adulți*, București, EDP, 1975.
3. J. Rudniański, *Cum să înveți*, București, EDP, 1976; ediția a II-a, All, 2001.
4. W. Okoń, *Învățământul problematizat în școala contemporană*, București, EDP, 1978.
5. L. Bandura, *Elevii dotați și dirijarea instruirii lor*, București, EDP, 1978.
6. Z. Włodarski, *Legitățile psihologice ale învățării și predării*, București, EDP, 1980.
7. H. Markiewicz, *Conceptele științei literaturii*, București, Editura Univers, 1988.
8. J. Karpiński, *ABC-ul democrației*, București, Humanitas, 1993.
9. M. Wisłocka, *Arta iubirii*, București, Editura Paco, 1994.
10. P. Wierzbicki, *Structura minciunii*, București, Editura Nemira, 1996.
11. S. Lem, *Golem XIV*, București, Editura Univers, 1997.
12. E. Pietkiewicz, *Eticheta managerului*, București, Editura ALL, 1999.
13. Cz. Miłosz, *Gândirea captivă*, București, Humanitas, 1999 (reeditare 2008).
14. Cz. Miłosz, *Europa natală*, București, Editura Univers, 1999.
15. W. Szymborska, *Sub o singură stea*. Antologie (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Editura Universal Dalsi, 1999.
16. K. Wojtyła, *Iubire și responsabilitate*, București, Editura MC, 1999.
17. S. Lem, *Eden*, București, Editura Nemira, 1999.
18. A. Szczypiorski, *Frumoasa doamnă Seidenman*, Iași, Polirom, 2001.
19. O. Tokarczuk, *Călătoria oamenilor Cărtii*, Iași, Polirom, 2001.
20. *Cracovia. Pagini de cultură europeană*, București, Editura Paideia, 2002 (în colaborare).
21. Cz. Miłosz, *Ținutul Ulro*, București, Editura Alfa, 2003.
22. W. Szymborska, *În râul lui Heraclit*, Antologie (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Editura Paideia, 2003.
23. W. Szymborska, *Chwila/Clipa*, București, Editura Paideia, 2003.
24. L. Kołakowski, *Conferințe mici pe teme mari*, București, Editura Paideia, 2003.
25. S. Chwin, *Doctor Hanemann*, București, Paralela 45, 2004.
26. A. Stasiuk, Iurji Andruhoviči, *Europa mea*, Iași, Polirom, 2004.
27. A. Mickiewicz, *Sonete din Crimeea* (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Paideia, 2005.
28. J. Kochanowski, *Treny/Lamentații* (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Paralela 45, 2006.
29. W. Gombrowicz, *Posedații*, București, Paralela 45, 2006.
30. Cz. Miłosz, *Privind dinspre Golful San Francisco*, București, Paralela 45, 2007.
31. S. Wyspiański, *Nunta* (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Paideia, 2007.
32. A. Fiut, *A fi (sau a nu fi) central-european* (în colaborare cu Cristina Godun), București, Dominor, 2007.

33. J. Roman, *Românii văzuți la ei acasă*, București, Paideia, 2007.
34. W. Kuczok, *Mizeria*, Iași, Polirom, 2008.
35. K. Hłakowiczówna, *În șoaptă* (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Paideia, 2008.
36. Z. Herbert, *Pan Cogito*, București, Paideia, 2008.
37. D. Masłowska, *Albă ca zăpada și roșu bolșevic*, București, Editura Trei, 2008.
38. J. Słowacki, *Kordian* (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Editura Paideia, 2009 (reeditare, București, Eikon, 2022).
39. Z. Krasński, *Nedivina comedie*, București, Paideia, 2010 (reeditare, București, Eikon, 2022).
40. L. Wałęsa, *Drumul spre adevăr. Autobiografie*, București, Curtea Veche, 2011.
41. W. S. Reymont, *Pământul făgăduinței*, I-II, București, Editura Lider, 2011.
42. Cz. Miłosz, *Podul de catifea. Antologie de poezie* (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Art, 2012.
43. A. Fiut, *Czesław Miłosz – un Gulliver al secolului XX*, București, Editura Universității, 2012.
44. B. Leśmian, *Lunca. Antologie de poezie* (în colaborare cu Passionaria Stoicescu), București, Excelsior Art, Timișoara, 2013.
45. A. Wat, *Secolul meu. Jurnal povestit*, București, Humanitas, 2014.
46. S. Lem, *Solaris*, București, Editura Paladin, 2014.
47. W. Szymborska, *Portret din memorie*, București, Lider, 2014.
48. T. Różewicz, *Poem deschis. Antologie*, București, Humanitas Fiction, 2014.
49. R. Krynicki, *Poeme alese. Antologie*, Timișoara, Excelsior Art, 2014.
50. L. Kołakowski, *Prezența mitului*, București, Curtea Veche, 2014.
51. L. Kołakowski, *Este Dumnezeu fericit?*, București, Curtea Veche, 2014.
52. Jan Paweł II, *În mâinile Domnului. Însemnări personale 1962-2003*, Humanitas, 2015.
53. P. Sommer, *Poeme alese. Antologia*, Bistrița, Charmides, 2015.
54. J. Stempowski, *Pe Valea Nistrului. Eseuri*, București, EUB, 2015.
55. Cz. Miłosz, *Autoportretul unui îndărătnic. Convorbiri cu Aleksander Fiut*, Oradea, Ratio et Revelatio, 2016.
56. Cz. Miłosz, *Istoria literaturii polone*, Oradea, Ratio et Revelatio, 2017.
57. R. Legutko, *Triumful omului de rând*, Cluj-Napoca, Cartea de Știință, 2017.
58. A. Augustyniak, *Iubeam, când ea s-a stins*, București, Eikon, 2018.
59. S. Barańczak, *Mușcă-ți limba. Antologie de versuri*, București, Eikon, 2018.
60. C. K. Norwid, *Leagănul cântului. Antologie de versuri* (împreună cu Passionaria Stoicescu), București, Eikon, 2018.
61. W. Szymborska, *Versiunea întâmplărilor. Antologie* (împreună cu Passionaria Stoicescu), București, Tracus Arte, 2018.
62. A. Nawrocki, *Timpul demult apus. Antologie de versuri*, București, Editura Universității, 2018.
63. R. Legutko, *Eseu despre sufletul polonez*, Cluj-Napoca, Cartea de Știință, 2018.
64. B. Leśmian, *Sindbad Marinarul*, Cluj-Napoca, Cartea de Știință, 2018.
65. Z. Herbert, *Antologie de versuri*, București, Tracus Arte, 2018.
66. J. Kornhauser, *Antologie de versuri*, București, Tracus Arte, 2018.
67. A. Zagajewski, *Poeme alese*, București, Eikon, 2018.
68. K. Karasek, *Pentru cine tac clopotele*, București, ePublishers, 2019.
69. W. Tatarkiewicz, *Despre fericire*, București, Eikon, 2019.
70. J. Jarniewicz, *Confiscarea instrumentelor. Antologie de versuri*, București, Tracus Arte, 2019.
71. J. Mackiewicz, *Drumul spre nicăieri*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2019.
72. B. Wildstein, *Valea nimicniciei*, București, Humaitas, 2020.
73. T. Dąbrowski, *Pătratul negru*, București, Eikon, 2020.
74. B. Wildstein, *Vremea neîmplinirilor*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2020.
75. J. Mackiewicz, *Cazul masacrului de la Katyń*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2020.
76. J. Polkowski, *Când Dumnezeu e șovăielnic. Antologie de versuri*, Oradea, Ratio et Revelatio, 2020.
77. A. Dybkowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Istoria Poloniei din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Târgoviște, Cetatea de Scaun, 2020.
78. J. Polkowski, *Pandemia și alte dezastre*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2021.
79. J. Polkowski, *Glasuri. Antologie de versuri*, Oradea, Ratio et Revelatio, 2021.
80. J. Mackiewicz, *Kontra*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2021.
81. J. Kochanowski, *Cânturi*, București, Paideia, 2022 (în colaborare cu Passionaria Stoicescu).
82. Cz. Miłosz, *Acel ceva*, București, Tracus Arte, 2022.

83. B. Wildstein, *Revoltă și acceptare*, Târgoviște, Cetatea de Scaun, 2022.
84. A. Mickiewicz, *Balade și romanțe. Sonete din Crimeea*, București, Eikon, 2022 (împreună cu Passionaria Stoicescu).
85. C. K. Norwid, *Scrieri în proză. Flori negre*, București, Eikon, 2022 (împreună cu Vasile Moga).
86. J. Polkowski, *Când Dumnezeu e șovăielnic*, vol. II, București, Tracus Arte, 2022.
87. J. Mackiewicz, *Nu trebuie să vorbești cu voce tare*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2022.
88. J. Ruszar, *Jan Polkowski (studiu monografic)*, București, Tracus Arte, sub tipar.
89. J. Mackiewicz, *Vaticanul în umbra stelei roșii*, Casa Cărții de Știință, în curs de apariție.
90. W. Bolecki, *Păsărarul din Vilnius* (studiu monografic despre Józef Mackiewicz), Casa Cărții de Știință, în curs de pregătire.

Źródło | Sursa: arhiva Uniunii Polonezilor din România

Rumuński weekend królewski w Warszawie

Znany od wielu lat z propagowania kultury rumuńskiej w Polsce Rumuński Instytut Kultury, we współpracy z Ambasadą Rumunii w Warszawie tym razem zaprosił w dniach 1-2 lipca tr. mieszkańców polskiej stolicy i innych zaproszonych gości na specjalny uroczysty rumuński weekend królewski. Motywem przewodnim uroczystości była setna rocznica wizyty w Polsce rumuńskiej pary królewskiej – króla Ferdynanda I i królowej Marii w dniach 23-29 czerwca 1923 r.

Weekend regal românesc în Varșovia

Institutul Cultural Român, cunoscut de mai mulți ani pentru promovarea culturii românești în Polonia, în colaborare cu Ambasada României la Varșovia, i-a invitat de această dată pe locuitorii capitalei poloneze și pe alți oaspeți la un weekend regal românesc special și festiv, în perioada 1-2 iulie. Ceremonia a avut ca temă centenarul vizitei în Polonia a cuplului regal român, Regele Ferdinand I și Regina Maria, în perioada 23-29 iunie 1923.

Dwudniowy weekend królewski miał kilka odsłon. W sobotę 1 lipca w samo południe w Domu Spotkań z Historią przy ulicy Karowej na warszawskiej starówce odbyła się prezentacja „Królowe i księżniczki Rumunii. Styl i tradycja”, nawiązująca do święta obchodzonego 24 czerwca pod nazwą Ziua Universală a Iei, czyli światowego dnia rumuńskiej ludowej koszuli kobiecej, podczas której Ioana Corduneanu, pomysłodawczyni projektu Semne Cusute (Wyszywane znaki), posiłkując się materiałami archiwalnymi, przedstawiła wkład małżonek i córek rumuńskich królów w promowanie tradycyjnego tradycyjnego stroju ludowego. W pamięci wielu Polaków zainteresowanych historycznymi kontaktami między obu krajami utkwiała zwłaszcza postać królowej Marii i jej rumuńskich strojów ludowych, noszonych przez nią także podczas pełnienia różnych funkcji reprezentacyjnych. Po prezentacji rumuńskie wzornictwo na koszulach było elementem odrębnych warsztatów dla dzieci i rodziców.

W godzinach popołudniowych natomiast odbyła się debata pod tytułem „Monarchia i stosunki rumuńsko-polskie”, którą prowadzili Bogumił Luft, znany rumunista, dziennikarz, dyplomata, publicysta, w latach 1993-1999 Ambasador RP w Rumunii, a w latach 2010-2012 w Republice Mołdawii, autor książki „Rumun goni za happy endem” (2014) oraz historyk Narcis Dorin Ion, dyrektor Muzeum Narodowego Peleş w Sinaia, autor wielu publikacji poświęconych historii rumuńskiej arystokracji, rodzin królewskich i ich rezydencji.

Pierwszy dzień zakończyła projekcja filmu dokumentalnego z 2018 r. „Maria – serce Rumunii” (2018, reż. Trevor Poots), przypominająca ponownie o fenomenie Marii Sachsen-Coburg-Gotha (1875-1938), królowej Rumunii od 1914 r., pochodzącej z rodziny angielsko-rosyjskiej, córki Alfreda, księcia Edynburga i wielkiej księżnej Marii (córci cara Aleksandra II), wnuczce królowej brytyjskiej Wiktorii, żony panującego w Rumunii w latach 1914-1927 Ferdynanda I. Pełna poświęcenia sanitariuszka i „matka rannych” podczas I wojny światowej, która podczas konferencji pokojowej w Wersalu przyczyniła się do uzyskania przez Rumunów wielkich nabytków terytorialnych. Maria już za życia stała się dla Rumunów legendą, jej postać w ostatnim czasie przeżywa renesans, do czego przyczyniły się również wydane drukiem jej wspomnienia.

2 lipca w niedzielę uczestnicy weekendu królewskiego po raz kolejny „spotkali się” z królową Marią, a także z historykiem Narcisem Dorinem Io-

Weekendul regal românesc de două zile a cuprins mai multe evenimente. Sâmbătă, pe 1 iulie chiar la amiază, la Casa Întâlnirilor cu Istoria de pe strada Karowa din centrul vechi al Varșoviei a avut loc prezentarea „Reginele și prințesele României. Stil și tradiție”, cu referire la sărbătoarea celebrată pe 24 iunie sub denumirea Ziua Universală a Iei, adică ziua mondială a cămășii populare a femeilor române, în cadrul căreia Ioana Corduneanu, inițiatoarea proiectului Semne Cusute, a prezentat, cu ajutorul materialelor de arhivă, contribuția soțiilor și fiicelor regilor României la promovarea costumului popular tradițional. În memoria multor polonezi interesați de contactele istorice dintre cele două state a intrat tocmai persoana reginei Maria și costumele sale populare românești purtate de ea și în timpul îndeplinirii diferitelor funcții reprezentative. După prezentare, modelul românesc de pe cămăși a făcut parte dintr-un atelier separat pentru copii și părinți.

În schimb, la orele după amiezii a avut loc dezbaterea intitulată „Monarhia și relațiile româno-polone” care a fost condusă de Bogumił Luft, cunoscut românist, jurnalist, diplomat, publicist, Ambasador al RP în România între anii 1993-1999, iar între anii 2010-2012 în Republica Moldova, autorul cărții „Românii în goana după happy-end” (2014) și de istoricul Narcis Dorin Ion directorul Muzeului Național Peleş din Sinaia, autor al multor publicații dedicate istoriei aristocrației românești, familiilor regale și reședințele lor.

Prima zi s-a încheiat cu proiecția filmului documentar din anul 2018 „Maria – inima României” (2018, reg. Trevor Poots), care amintește despre fenomenul Maria de Saxa-Coburg-Gotha (1875-1938), regină a României din 1914, care provenea dintr-o familie anglo-rusă, fiica lui Alfred, duce de Edinburgh și a mării ducese Maria (fiica țarului Alexandru al II-lea), nepoata reginei britanice Victoria, și soția regelui României între anii 1914-1927, Ferdinand I. Asistentă medicală și „mama răniților” în timpul Primului Război Mondial care a contribuit la obținerea unor mari câștiguri teritoriale pentru români la Conferința de Pace de la Versailles. Încă din timpul vieții, Maria a devenit o legendă pentru români, iar figura ei a cunoscut recent o renaștere, la care au contribuit și memoriile sale publicate.

Duminică, 2 iulie participanții la weekendul regal românesc „s-au întâlnit” din nou cu regina Maria, dar și cu istoricul Narcis Dorin Ion, de această dată în timpul prelegerii sale „Casele de vis ale Reginei

nem, tym razem podczas jego prelekcji „Domy marzeń królowej Marii”, odkrywającej przez polskim widzom artystyczną duszę rumuńskiej monarchini, czyli jej wpływ na ostateczny kształt projektowanych przez architektów z kilku krajów znanych rezydencji i ogrodów królewskich, prawdziwych „domów marzeń” i wizji architektonicznych królowej Marii (Balcic, Bran, Copăceni, Cotroceni, Mamaia, Pelișor, Scroviștea).

Kolejnym wydarzeniem była promocja drugiego tomu dokumentów na temat polsko-rumuńskiego sojuszu wojskowego (którego gorącą zwolenniczką była także królowa Maria), które ukazały się pod redakcją Krzysztofa Nowaka i Henryka Walczaka, i tym razem obejmują lata 1926-1932. Publikacja nosząca tytuł „Najbezpieczniejsza gwarancja pokoju i cywilizacji w Europie Wschodniej. Przymierze polsko-rumuńskie 1926-1932. Dokumenty i materiały” została wydana przez Polskie Towarzystwo Historyczne dzięki wsparciu finansowemu polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ambasady Rumunii w RP, Instytutu Polskiego w Bukareszcie i organizacyjnemu Rumuńskiego Instytutu Kultury w Bukareszcie.

Następnie czuwający nad całością przebiegu weekendu królewskiego dyrektor Rumuńskiego Instytutu Kultury Ovidiu Dajbog-Miron, przy współpracy z Sabrą Daici zaprosili wszystkich na specjalną wystawę plenerową „Suknie, fraki, epolety. Rumuńska Rodzina Królewska w Polsce, 1923” poświęconą setnej rocznicy wizyty w Polsce rumuńskiej rodziny królewskiej, króla Ferdynanda I i królowej Marii w dniach 23-29 czerwca 1923 r. Goście z Rumunii zwiedzili wówczas Warszawę, Kraków, kopalnię soli w Wieliczce oraz pałac w Łańcucie, uczestniczyli w licznych uroczystych przyjęciach i koncertach oraz w manewrach wojskowych. Czynna do 21 lipca wystawa, której kuratorem był Henryk Walczak, została usytuowana na skwerze Twardowskiego przy warszawskim Nowym Świecie i w pobliżu hotelu „Bristol”, a więc miejsca związanego z wizytą pary królewskiej. Otwarcie wystawy uświetniła m.in. obecność księcia Radu, małżonka następczyni tronu Rumunii, księżniczki Małgorzaty Hohenzollern-Sigmaringen oraz Ambasadora Rumunii w Polsce Ovidiu Drangi. Następnie odbyło się przyjęcie w Ambasadzie Rumunii przy ulicy Chopina 10.

Krzysztof Nowak

– Uniwersytet Śląski w Katowicach

Maria” care au arătat publicului polonez sufletul artistic al monarhiei românești, și anume, influența ei asupra aspectului final al celebrelor reședințe și grădini regale proiectate de arhitecți din mai multe țări, adevărate „case de vis” și viziuni arhitecturale ale reginei Maria (Balcic, Bran, Copăceni, Cotroceni, Mamaia, Pelișor, Scroviștea).

Următorul eveniment a fost promovarea celui de-al doilea volum de documente pe tema alianței militare polono-române (a cărui susținătoare înflăcărată a fost și regina Maria), care au apărut sub redacția lui Krzysztof Nowak și Henryk Walczak care de data asta cuprinde anii 1926-1932. Volumul cu titlul „Garanția cea mai sigură a păcii și a civilizației în rășăritul Europei. Alianța polono-română 1926-1932. Documente și materiale” a fost publicată de către Societatea Istorică Poloneză datorită sprijinului financiar al Ministerului Afacerilor de Externe din Polonia, a Ambasadei României în RP, Institutului Polonez din București și Institutului Cultural Român din București.

Ulterior, supraveghind întreaga desfășurare a weekendului regal, directorul Institutului Cultural Român, Ovidiu Dajbog-Miron, în colaborare cu Sabra Daici, a invitat pe toată lumea la o expoziție specială în aer liber „Rochii, fracuri, epoleti. Familia Regală Română în Polonia, 1923”, dedicată centenarului vizitei în Polonia a familiei regale române, Regele Ferdinand I și Regina Maria, între 23 și 29 iunie 1923. În acea perioadă, oaspeții români au vizitat Varșovia, Cracovia, mina de sare Wieliczka și palatul din Łańcut, au participat la numeroase recepții ceremoniale și concerte și au luat parte la manevre militare. Deschisă până pe 21 iulie, expoziția, a cărei curator a fost Henryk Walczak, a fost amplasată în Piața Twardowski din Nowy Świat din Varșovia și în apropierea hotelului „Bristol”, un loc asociat cu vizita cuplului regal. Deschiderea expoziției a fost onorată, printre altele, de prezența Principelui Radu, soțul moștenitoarei tronului României, Principesa Margareta de Hohenzollern-Sigmaringen, și a ambasadorului României în Polonia, Ovidiu Drangi. Aceasta a fost urmată de o recepție la Ambasada României din strada Chopin, nr. 10.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

1023
KRÓLEWSKI
WEEKEND
RUMUŃSKI

Prezentacja książki
„Najbezpieczniejsza gwarancja
pokoju i cywilizacji w Europie
Wschodniej. Przymierze polsko-
-rumuńskie 1926-1932.
Dokumenty i materiały”
pod red. prof. Henryka Walczaka
i prof. Krzysztofa Nowaka

2.07 | 16:00
DOM SPOTKAŃ Z HISTORIĄ

1023
KRÓLEWSKI
WEEKEND
RUMUŃSKI

Prezentacja
„Królowe i księżniczki Rumunii.
Styl i tradycja” Prezentacja ilustrowana Ioany Corduneanu

1.07 | 12:00
DOM SPOTKAŃ Z HISTORIĄ

Źródło | Sursa: ICR Varşovia

*Marile clădiri, ca și munții
sunt opera veacurilor*
Victor Hugo

Pe data de 25 august a.c., a avut loc comemorarea lui Radosław Kostuj la cabana Alpina – Prislop. După îndelungate discuții cu Salvamontul din Rodna, domnul primar din Rodna și prin diverse recomandări, am ajuns la doamna Marinela Grec care mi-a comunicat că pot monta o placă comemorativă la cabană, ea fiind proprietara cabanei Alpina.

Am făcut o vizită la cabană, unde m-a întâmpinat împreună cu fiul său, Liviu, o familie minunată, și am rămas plăcut surprins. În cabană era amenajat un loc special al polonezilor care cuprindea un steag, poze, trofee, chiar și o mică bibliotecă a polonezilor. Surprinderea a fost mare când doamna Marinela Grec mi-a prezentat ghidul „Prin Munții Rodnei”. Aici, Radek poposea deseori cu prietenii, îmi spunea doamna Grec, și plecau pe diverse trasee marcate. Unele trasee sunt marcate de Radek (dar nu sunt omologate).

Am simțit că acolo se află spiritul lui Radek, era o conexiune între pasiunea și dragostea de munte. Despre Radek, cum îi spuneau prietenii, s-a scris mult, iar în revista „Polonus”, nr. 5 (316) 2023 doamna Olimpia Mitric reda din viața și activitatea rodnică a acestui iubitor de natură a cărui viață a fost curmată brusc într-un accident de mașină.

Unele persoane m-au întrebat de ce fac acest gest, căci nici nu l-am cunoscut pe Radek. Citind „Ghidul – Informator despre Munții Rodnei” și văzând albumul de fotografii „Prin munții României” e imposibil să nu-l cunoști pe Radek. Pentru mine a fost o profundă emoție, cum descrie cu lux de amănunte peșteri, lacuri, flora, fauna, cultura, arta, trasee, chiar și rețete culinare un polonez – mândria noastră a minorității.

Eu sunt un mare iubitor al naturii, în special al munților, am practicat acest sport (alpinismul) la un club bucureștean și acum sunt sportiv la Clubul Alpin Român. Am făcut performanță – locul I la Raliul Retezat cu escaladă iarnă în echipă, escaladă în Caucaz și am fost nominalizat în anul 1985 la prima expediție în Himalaya a unei echipe românești, dar din lipsă de fonduri cu care trebuia să contribuim fiecare, nu am reușit.

*Wielkie budowle, podobnie jak
wielkie góry, są dziełem stuleci*
Victor Hugo

27 sierpnia br. w schronisku Alpina na Przełęczy Prislop odbyło się upamiętnienie Radosława Kostuja. Po długich rozmowach z Górkim Pogotowiem Ratunkowym w Górach Rodniańskich, burmistrzem Rodnej i poprzez różne kontakty dotarłem do pani Marineli Grec, która zgodziła się na zainstalowanie tablicy pamiątkowej na schronisku Alpina, którego jest właścicielką.

Odwiedziłem schronisko, gdzie przyjęła mnie ze swoim synem Liviu i wspaniałą rodziną. Byłem niezwykle zdziwiony, że w schronisku jest specjalne polskie miejsce – z flagą, zdjęciami, trofeami, a nawet małą polską biblioteką. Byłem też bardzo zaskoczony, gdy pani Marinela Grec pokazała mi przewodnik Radka „Informator – Przewodnik po Górach Rodniańskich”. Bywał on tutaj często ze swoimi przyjaciółmi, powiedziała mi pani Grec, i stąd wychodzili na szlaki. Niektóre z nich wytyczył sam Radka (choć nie zostały zatwierdzone).

Czułem tam obecność Radka, to połączenie pasji i miłości do gór. O Radku, jak nazywali go przyjaciele, napisano wiele, w „Polonusie” (nr 5 (316) 2023) pani Olimpia Mitric opisała działalność tego miłośnika przyrody i zdarzenia z jego życia, tak nagle przerwane przez nieszczęśliwy wypadek samochodowy.

Niektórzy pytali mnie, dlaczego to robię, skoro nawet nie znałem Radka. Jednak czytając „Informator – Przewodnik po Górach Rodniańskich” i oglądając album fotograficzny „Przez góry Rumunii” nie sposób go nie poznać. Było dla mnie głęboko wzruszające to, jak szczegółowo jaskinie, jeziora, florę, faunę, kulturę, sztukę, szlaki, a nawet przepisy kulinarne opisuje Polak – dla nas, mniejszości, to duma.

Jestem wielkim miłośnikiem przyrody, zwłaszcza gór, uprawiałem wspinaczkę w klubie w Bukareszcie, do dziś jestem zawodnikiem Rumuńskiego Klubu Wysokogórskiego. Mam na swoim koncie także sukcesy – pierwsze miejsce we wspinaczce zespołowej zimą w Retezacie, wspinaczkę na Kaukazie, w 1985 r. byłem nawet wytypowany na członka pierwszej wyprawy rumuńskiego teamu w Himalaje, ale z powodu braku funduszy, które każdy z nas mu-

„Acolo în munți am reușit să mă cunosc pe mine însumi” – scria Radek. De la natură învățăm un mare adevăr, acolo îți formezi spiritul de echipă și îți cunoști limitele, e un barem pe care natura îl selectează. „Credința, înțelepciunea, fidelitatea și respectul” – sunt cuvintele lui Radek.

De acolo de sus, din Pasul Prislop, la frumoasa Cascadă a Cailor, pe Vârful Pietrosu cu superbe peisaje alpine avem un spirit care ne ghidează – Radosław Kostuj.

La cabana Alpina există trei registre de impresii completate de majoritatea turiștilor polonezi, unele foarte hazlii. În acea zi comemorativă doamna Zofia Kostuj, mama lui Radek, o mamă plină de energie care continuă proiectele lui Radek și îi păstrează vie memoria a scris și ea în registrul de impresii: „Dragul meu Radek, ți-ai găsit o nouă locuință, în Munții Rodnei, munți pe care îi iubeai atât de mult. Ai adus, deci, un omagiu lui Dumnezeu după cum ai scris chiar tu în «Ghidul – Informator despre Munții Rodnei», în postfața «Munții, eu și viața» (pag. 212): «Munții sunt templul lui Dumnezeu, el a creat munții chiar pentru sine». Radek, te iubesc atât de mult! A ta mamă”.

Pe data de 27 august oaspeții care au venit de la Cracovia pentru Zilele Culturii Polone, eveniment ce a avut loc la Gura Humorului, s-au oprit la întoarcerea spre Polonia și la cabana Alpina de pe Prislop unde împreună cu doamna Zofia Kostuj au ținut un moment de reculegere.

Text și foto: Ștefan Valasciuc

sial poseda, niestety mi się to nie udało. „W górach poznawałem samego siebie” – pisał Radek. Natura uczy wielkich prawd, ducha współpracy i poznawania swoich granic. „Wiary, wierności, wytrwałości i szacunku” – jak pisał Radek.

Tam, na Przełęczy Prislop, przy malowniczym wodospadzie Cailor, na szczycie Pietrosu, z którego rozciąga się piękny górski krajobraz czuwa nad nami i prowadzi nas Radosław Kostuj.

W schronisku Alpina znajdują się trzy książki pamiątkowe wypełnione wrażeniami polskich turystów, niektóre z nich są bardzo zabawne. W tym wyjątkowym dniu do książki wpisała się również pani Zofia Kostuj, mama Radka, z niezwykłą energią kontynuująca projekty Radka i podtrzymująca pamięć o nim: „Kochany Radku, znalazłeś sobie nowe mieszkanie w Górach Rodniańskich, twoich ukochanych. Oddałeś więc hołd Bogu, jak sam napisałeś w »Informatorze – Przewodniku po Górach Rodniańskich« w posłowie »Góry, ja i życie« (str. 212): »Góry to świątynia Boga. Bóg sam ją stworzył dla siebie«. Radku, bardzo cię kocham! Twoja mama”.

27 sierpnia goście, którzy na Dni Polskie przyjechali do Gura Humorului z Krakowa, w drodze powrotnej zatrzymali się na Przełęczy Prislop, gdzie przy schronisku Alpina wraz z Zofią Kostuj wspomnieli Radka minutą ciszy.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Fenomen „Znachora” w Rumunii

Mieszkam w Rumunii ponad 24 lata i zawsze ciekawiło mnie, co i ile wiedzą Rumuni o Polsce i Polakach. Szybko po przyjeździe przekonałam się, że wielu wie, co znaczy pan, pani czy dzień dobry. Jednym tchem wymieniają niekiedy znanych im Polaków: Jana Pawła II, Wałęsę i... Jaruzelskiego. Dla pewnego pokolenia kultowym był polski serial „Czarne chmury”, książki znanego tu Henryka Sienkiewicza, inni wychowali się na „Lolku i Boleku”. Tak, właśnie w takiej kolejności. Nie wiedzieć dlaczego w Rumunii tak zatytułowano tę kreskówkę, a nie „Bolek i Lolek”. Do języka rumuńskiego na stałe weszło nawet powiedzenie: być jak Lolek i Bolek, a raz nawet znalazłam w rumuńskim podręczniku do matematyki mojego syna zadanie, w którym należało wyliczyć ile kulek ma Lolek, a ile Bolek.

Jest jednak książka i film, które na stałe i bardzo mocno zagościły w świadomości Rumunów. Można być pewnym, że któryś z kanałów telewizji publicznej przypomni film na Wielkanoc albo w Boże Narodzenie. W Polsce nie widziałam go tak wiele razy jak tu, w Rumunii. Mowa o „Znachorze” Tadeusza Dołęgi-Mostowicza.

Ten najbardziej poczytny w Polsce w okresie międzywojennym prozaik znany jest tutaj wyłącznie z książek „Znachor” i „Profesor Wilczur”, bo jako jedyne przełożone zostały na początku lat 90. przez polonistę i tłumacza Iona Petrică, oraz z ekranizacji „Znachora” z roku 1982 w reżyserii Jerzego Hofmana z doskonałymi w swoich rolach Jerzym Bińczyckim i Anną Dymną.

Nie wszystkim wiadomo, że Dołęga-Mostowicz napisał także trzecią część pod tytułem „Testament Profesora Wilczura”. Napisał również scenariusz, współfinansował film, uczestniczył w produkcji i wystąpił nawet w jednej z ról (autora opowiadanej historii). Film powstał latem 1939 r., do kin trafił już podczas okupacji – w 1942 r. Niestety żadna z kopii

Fenomenul „Vraciul” în România

Locuiesc în România de peste 24 de ani și mereu am fost curioasă ce și cât știu românii despre Polonia și polonezi. La scurt timp după sosirea mea m-am convins că mulți știu ce înseamnă „pan, pani” (domn, doamnă) sau „dzień dobry” (bună ziua). Uneori, într-o răsufare ei menționează polonezi pe care îi cunosc: Ioan Paul al II-lea, Wałęsa și... Jaruzelski. Pentru o anumită generație de nouit au fost serialul polonez de televiziune „Norii negrii” („Czarne chmury”) sau romanele lui Henryk Sienkiewicz, binecunoscut în România, în timp ce alții au crescut cu „Bolek și Bolek”. Da, chiar în ordinea asta. Nu știu de ce în România acesta este titlul desenului animat și nu „Bolek și Lolek”. O vorbă a intrat definitiv în limba română: a fi ca Lolek și Bolek. Am și găsit în manualul de matematică al fiului meu un exercițiu în care trebuia să calculezi câte bile are Lolek și câte are Bolek.

Există, totuși, o carte și un film care s-au întipărit definitiv și foarte bine în conștiința românilor. Puteți fi siguri că unul dintre canalele televiziunii publice va reaminti filmul de Paște sau de Crăciun. În Polonia, nu l-am văzut de atâtea ori ca aici, în România. Mă refer la „Vraciul” lui Tadeusz Dołęga-Mostowicz.

Prozatorul, considerat cel mai des citit în Polonia în perioada interbelică, este cunoscut în România doar pentru romanele sale „Vraciul” și „Profesorul Wilczur”, deoarece au fost singurele traduse la începutul anilor 1990 de către cercetătorul și traducătorul de limbă polonă Ion Petrică, precum și pentru adaptarea cinematografică din 1982 a cărții „Vraciul”, regizată de Jerzy Hofman cu Jerzy Bińczycki și Anna Dymna în rolurile principale.

Nu toată lumea știe că Dołęga-Mostowicz a scris și partea a treia a romanului cu titlul „Testamentul profesorului Wilczur”. Tot el a scris scenariul, a cofinanțat filmul, a participat la producție și chiar a jucat

się nie zachowała, podobnie jak tekst książki, która ukazać się miała wraz z filmem.

10 sierpnia mija 125. rocznica urodzin Tadeusza Dołęgi-Mostowicza. O ile co do daty i miejsca urodzin istnieją pewne rozbieżności, to wiadomym jest na pewno, że 20 września 1939 r. zginął w Kutach – wówczas miejscowości na granicy polsko-rumuńskiej. Jako młody człowiek walczył w wojnie polsko-bolszewickiej, we wrześniu 1939 r. zaś wziął udział w wojnie obronnej jako żołnierz Wojska Polskiego w stopniu kaprala. Został śmiertelnie postrzelony z czołgowego karabinu maszynowego w czasie dostarczania ze strony polskiej żywności żołnierzom internowanym w rumuńskiej Wyżnicy. Był jedynym polskim żołnierzem poległym przy wycofywaniu się oddziałów polskich do Rumunii przez most na Czeremoszu. Został pochowany w Kutach. Prochy pisarza sprowadzono do Warszawy i 24 listopada 1978 r. spoczęły one w katakumbach na cmentarzu Powązkowskim.

Tadeusz Dołęga-Mostowicz napisał łącznie 16 powieści, z których najpopularniejsze to: „Kariera Nikodema Dyzmy”, wspomniany „Zanchor”, „Kiwony”, „Pamiętnik pani Hanki”, dylogia o doktorze Murku. Krótco po 1945 r. ukazało się kilka wydań jego powieści. Jednak już w 1951 r. jego utwory, z wyjątkiem „Kariery Nikodema Dyzmy”, „Znachora” i „Profesora Wilczura”, zostały objęte cenzurą w Polsce i podlegały natychmiastowemu wycofaniu z bibliotek. Dopiero po śmierci Stalina i w trakcie odwilży ożyło zainteresowanie jego twórczością. Trzykrotnie zekranizowano „Kariere Nikodema Dyzmy” (powstała także adaptacja radiowa), nakręcono znaną i popularną w Rumunii ekranizację „Znachora” (po przedwojennych ekranizacjach obu części z 1937 i 1938 r.).

Mimo upływu lat popularność Tadeusza Dołęgi-Mostowicza zdaje się nie słabnąć. Nawet teraz, w XXI w. pozostaje jednym z najbardziej poczytnych polskich autorów. We wrześniu tego roku „Znachora” mają okazję poznać kolejne pokolenia kinomanów, także w Rumunii. Netflix wyprodukował bowiem nową ekranizację z Leszkiem Lichotą w roli głównej (z agielskim tytułem „Forgotten Love”). Sama jestem jej bardzo ciekawa. I ciekawa też jestem, czy zdobędzie w Rumunii taką popularność jak niedługo.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

unul dintre roluri (cel al autorului poveștii). Filmul a fost realizat în vara anului 1939 și a fost lansat în timpul ocupației germane – în anul 1942. Din nefericire, nicio copie nu s-a păstrat, la fel ca și textul romanului care urma să fie publicată odată cu filmul.

Pe 10 august s-au împlinit 125 de la nașterea lui Tadeusz Dołęga-Mostowicz. Deși există unele discrepanțe în ceea ce privește data și locul nașterii sale, se știe cu certitudine că a murit pe 20 septembrie 1939 la Cuturi (în polonă Kutu) – pe atunci oraș la granița dintre Polonia și România. Tânăr fiind a luptat în războiul polono-sovietic din anul 1920, iar în septembrie 1939 a participat la războiul de apărare ca soldat al Armatei Poloneze având gradul de caporal. A fost împușcat mortal de mitraliera unui tanc în timp ce transporta de pe teritoriul polonez provizii pentru soldații internați la Vijnița românească. A fost singurul soldat polonez care a pierit în timpul retragerii trupelor poloneze în România pe podul de peste râul Ceremuș. A fost înmormântat la Cuturi. Cenușa scriitorului a fost adusă la Varșovia, iar pe 24 noiembrie 1978 a fost depusă în catacombele cimitirului Powązki.

Tadeusz Dołęga-Mostowicz a scris în total 16 romane dintre care cele mai cunoscute sunt: „Cariera lui Nikodem Dyzma”, amintitul „Vraciu”, „Kiwony”, „Jurnalul doamnei Hanka”, dilogia despre doctorul Murek. La scurt timp după 1945, au fost publicate mai multe ediții ale romanelor sale. Cu toate acestea, începând cu anul 1951, operele sale, cu excepția romanelor „Cariera lui Nikodem Dyzma”, „Vraciu” și „Profesorul Wilczur”, erau supuse cenzurii în Polonia și retragerii imediate din biblioteci. Abia după moartea lui Stalin, și în perioada dezghețului a reînviat interesul pentru operele sale. Romanul „Cariera lui Nikodem Dyzma” a fost ecranizat de trei ori (a apărut și o adaptare radiofonică), a fost realizată o adaptare cinematografică, bine cunoscută și populară în România a romanului „Vraciu” (după adaptările cinematografice de dinainte de război ale ambelor părți din 1937 și 1938).

În ciuda trecerii anilor, popularitatea lui Tadeusz Dołęga-Mostowicz nu pare să se fi diminuat. Chiar și acum, în secolul XXI, el rămâne unul dintre cei mai citați autori polonezi. În luna septembrie a acestui an, „Vraciu” va fi disponibil pentru noua generație de cinefili, inclusiv din România. Netflix a produs o nouă adaptare cinematografică cu Leszek Lichota în rolul principal (cu titlul în limba engleză „Forgotten Love”). Această nouă adaptare îmi stârnește o mare curiozitate. Mă întreb dacă va câștiga aceeași popularitate în România ca odinioară.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Lista Reprezentatywna Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości jest wykazem praktyk i zjawisk z całego świata, które pomagają ukazać różnorodność dziedzictwa niematerialnego i podnieść świadomość na temat jego znaczenia. To dziedzictwo, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności.

Flisactwo w Polsce ma szczególnie długą i bogatą tradycję na ziemiach województwa podkarpackiego, kultywowaną obecnie m.in. przez flisaków z Ulanowa, skupionych w Bractwie Flisackim pw. św. Barbary. Ulanów, leżący u ujścia Tanwi do Sanu, był od XVI w. znaczącym ośrodkiem flisackim. To tam budowano i naprawiano tratwy, szkolono flisaków, którzy potem prowadzili spławy Sanem, Wieprzem, Bugiem, Narwią i Wisłą do Torunia, Grudziądza i Gdańska. Z Ulanowa do Gdańska spławiano przede wszystkim drewno, nieco rzadziej zboże. Przed każdą wyprawą w Ulanowie budowano tratwy, które do ujścia Sanu do Wisły płynęły jednym pasem. Potem łączyły się w cztery. Po zakończonym transporcie z Gdańska do Ulanowa flisacy wracali pieszo. Jednak po powrocie do rodzinnego miasta nie od razu mogli spotkać się z bliskimi, gdyż czekała ich jeszcze dwutygodniowa kwarantanna.

Współcześnie Bractwo Flisackie z Ulanowa w swoich działaniach nawiązuje do tradycji flisackich i dąży do rozwijania i kultywowania form tego dziedzictwa w lokalnej społeczności. Najdłuższa trasa wynosi 700 km – od Ulanowa do Gdańska. Przez cały miesiąc flisacy mieszkają na tratwie. Kultywowane tradycje flisackie obejmują również wiele innych elementów dziedzictwa niematerialnego takich jak: gwara, nazewnictwo, pieśni czy obrzędy flisackie. Szczególnie widowiskowy jest obrzęd promowania nowych adeptów na flisaków. Odbyna się to zgodnie z tradycją na tratwie i zwie chrztem frycowym.

Aby obyczaj został wpisany na światową listę, musi najpierw być wpisany na Listę Krajową. Flisactwo zostało umieszczone na Liście Krajowej już w 2014 r., natomiast na Reprezentatywną Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO zostało wpisane w grudniu 2022 r., pod-

Lista Reprezentativă a Patrimoniului Imaterial Cultural al Umanității UNESCO este o listă de practici și fenomene din întreaga lume care ajută la crearea unei imagini asupra diversității patrimoniului imaterial și la conștientizarea importanței acestuia. Această moștenire, transmisă din generație în generație, este recreată în mod constant de comunități și grupuri în raport cu mediul lor, interacțiunea cu natura și cu istoria lor și le conferă un sentiment de identitate și continuitate, contribuind astfel la respectarea diversității culturale și a creativității umane.

În Polonia, plutăritul are o tradiție deosebit de lungă și bogată în ținuturile voievodatului Podkarpackie, cultivată în prezent, printre altele, de plutășii din Ulanów, concentrați în Frăția Plutașilor „Sf. Barbara”. Ulanów, situat la gura râului Tanew spre San, a fost din secolul al XVI-lea un important centru de plutărit. Acolo au fost construite și reparate plute, au fost școliți plutășii care mai târziu au condus plute de-a lungul râurilor San, Wieprz, Bug, Narew și Vistula, până la Toruń, Grudziądz și Gdańsk. De la Ulanów la Gdańsk s-a plutărit, în principal, lemnul, mai rar cereale. Înainte de fiecare expediție, în Ulanów au fost construite plute, care pluteau înșiruite de la gura Sanului până la Vistula. Apoi se contopeau în patru. După terminarea transportului, de la Gdańsk la Ulanów plutășii se întorceau pe jos. Totuși, după întoarcerea în orașul natal, nu puteau să se întâlnească cu apropiații, pentru că îi aștepta încă o carantină de două săptămâni.

Frăția contemporană de plutăși se referă în activitățile tradiționale de plutărit și se străduiește să dezvolte și să cultive forme ale acestui patrimoniu în comunitatea locală. Cel mai lung traseu are 700 de km, de la Ulanów la Gdańsk. Timp de o lună plutășii locuiesc pe plută. Tradițiile cultivate ale plutășilor includ și multe elemente ale patrimoniului imaterial, precum: dialectul, denumirile, cântecele sau ritualurile plutășilor. Deosebit de spectaculoasă este ceremonia de promovare a noilor adepți în plutărit. Are loc conform tradiției pe o plută și se numește botezul celui nou.

Pentru ca un obicei să fie inclus în lista mondială, acesta trebuie mai întâi inclus în lista națională. Plutăritul a fost inclus pe lista națională deja din 2014, iar în timpul celei de-a 17-a sesiunii UNESCO de la Rabat, Maroc a fost trecut în Lista Reprezentativă UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial al

czas 17. sesji UNESCO w Rabacie w Maroku. Minister kultury i dziedzictwa narodowego Piotr Gliński, obecny na sesji w Maroku, powiedział m.in.: „Nasze polskie dziedzictwo kulturowe – niezwykle bogate i cenne – ponownie zostało docenione na forum UNESCO. To dla nas wielka radość i powód do dumy”.

Rok wcześniej, w 2021 r. na liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO znalazła się także tradycja układania dywanów kwiatowych z okazji Bożego Ciała. Tradycja ta istnieje na ziemiach polskich nieprzerwanie od ponad 200 lat. Kwietne dywany układane są na trasie przejścia procesji w miejscowościach Spycimierz (woj. łódzkie), Klucz, Olszowa, Zalesie Śląskie i Zimna Wódka (woj. opolskie). Najbardziej znana jest tradycja ze Spycimierza. To jedyne miejsce w Polsce, gdzie procesja przechodzi po pięknym dywanie z żywych kwiatów. Wyjątkowość tej tradycji polega na jej autentyczności. Każda z rodzin dekoruje pas drogi przed swoim domem. Tradycja ta jest przekazywana z pokolenia na pokolenie. W usypywaniu kompozycji kwiatowych uczestniczą zarówno dzieci, jak i dorośli. Do tworzenia liczącego około kilometra długości dywanu mieszkańcy używają m.in. płatków kwiatów polnych i ogrodowych, liści kasztanowców, kłosów zbóż i traw, mchu oraz gałązek drzew i krzewów. Zanim powstanie kwiecisty dywan, na drodze wykonywane są rysunki, które wypełniane są roślinami, kamyczkami i piaskiem. Wśród ułożonych motywów dominują kwiaty, serca, symbole religijne i patriotyczne.

Do tej pory na Reprezentatywnej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO Polska ma następujące wpisy: szopkarstwo krakowskie, bartnictwo (wraz z Białorusią), tradycję układania dywanów kwiatowych, sokolnictwo (wraz z innymi 23 krajami) oraz wpisane na listę w ubiegłym roku flisactwo (wraz z Austrią, Czechami, Hiszpanią, Łotwą i Niemcami).

Umanității în decembrie 2022. Ministrul Culturii și al Patrimoniului Național, Piotr Gliński, prezent la sesiunea din Maroc, a spus atunci: „Moștenirea noastră culturală poloneză – extrem de bogată și valoroasă – a fost din nou apreciată la forumul UNESCO. Este o mare bucurie și o sursă de mândrie pentru noi”.

Mai devreme, în anul 2021 a fost înscrisă pe Lista Reprezentativă a Patrimoniului Imaterial Cultural al Umanității UNESCO tradiția covoarelor de flori legată de sărbătoarea Trupului Domnului. Această tradiție există în Polonia, fără întrerupere, de mai mult de 200 de ani. Traseul pe care merge procesiunea se decorează cu covoare de flori în Spycimierz (din voievodatul Łódź), Klucz, Olszowa, Zalesie Śląskie și Zimna Wódka (din voievodatul Opole). Cea mai cunoscută însă este localitatea Spycimierz. Acesta este unicul loc din Polonia unde procesiunea trece peste frumosul covor de flori vii. Unicitatea acestei tradiții constă în autenticitatea ei. Fiecare familie decorează o bucată de drum din fața casei sale. Această tradiție este transmisă din generație în generație. La pregătirea aranjamentelor de flori participă atât copii, cât și adulți. Pentru crearea unui covor de o lungime de un kilometru, localnicii folosesc, printre altele, petale de flori de câmp și de grădină, frunze de castani, spițe de cereale și ierburi, mușchi, precum și crenguțe de copaci și arbuști. Înainte de a fi creat covorul de flori, se fac desene pe drum, care sunt umplute cu plante, pietricele și nisip. Printre motivele aranjate se numără flori, inimioare, simboluri religioase și patriotice.

Până acum pe Lista Reprezentativă a Patrimoniului Imaterial UNESCO, Polonia are următoarele înscrieri: ieslele cracoviene, stupăritul de pădure (împreună cu Belarus), tradiția covoarelor de flori, șoimăritul (împreună cu alte 23 de țări) și plutăritul (împreună cu Austria, Republica Cehă, Spania, Letonia și Germania) adăugat pe listă anul trecut.

Barbara Breabăn

PATRONI ROKU 2023

PATRONII ANULUI 2023

Paweł Edmund Strzelecki

W październiku przypada 150. rocznica śmierci Pawła Edmunda Strzeleckiego. Był wybitnym badaczem, geologiem, podróżnikiem, odkrywcą i filantropem.

În octombrie vom comemora 150 de ani de la moartea lui Paweł Edmund Strzelecki. A fost un cercetător remarcabil, geolog, călător, descoperitor și filantrop.

Urodził się w 1797 r. w Głuszynie, będącym dzisiaj częścią Poznania. Pochodził ze zubożałej rodziny szlacheckiej o tradycjach patriotycznych. Ojciec był geografem, powstańcem kościuszkowskim, a brat żołnierzem armii Księstwa Warszawskiego. Nie posiadał wyższego wykształcenia, był samoukiem. Od dzieciństwa marzył o podróżach. Celem jego pierwszych wypraw, sfinansowanych prawdopodobnie spadkiem po zmarłych rodzicach, była zachodnia Europa, Austria, Czechy, Szwajcaria, Włochy i Dalmacja. We Włoszech poznał księcia Eustachego Sapiechę, który powierzył mu zarządzanie swoim wielkim majątkiem Bychowiec pod Mohylewem. Strzelecki wykonywał tę pracę znakomicie, zbierając w ten sposób pieniądze na dalsze podróże. W testamencie Sapiecha zostawił mu ogromną sumę, która pozwoliła na sfinansowanie późniejszych wypraw.

W 1831 r. Strzelecki opuścił Polskę i nigdy już do niej nie powrócił. Decyzja o wyjeździe była najprawdopodobniej spowodowana zawodem miłosnym.

„Był pierwszym Polakiem, który indywidualnie okrążył kulę ziemską w celach naukowych” – napisano w uchwale Sejmu RP. „Jego podróż dookoła Ziemi rozpoczęła się w 1834 r. Najpierw badał tereny dzisiejszych Stanów Zjednoczonych, Kanady i Meksyku – nad jeziorem Ontario odkrył do dziś eksploatowane złoża rud miedzi. Kolejne badania prowadził w Ameryce Południowej: w Brazylii, Urugwaju i Chile. Kolejnymi rejonami były Polinezja i Hawaje oraz Australia, Nowa Zelandia i Tasmania. Tam również dokonał wielu odkryć: badał Wielkie Góry Wododziałowe, a najwyższy szczyt kontynentu australijskiego nazwał Mount Kościuszko – na cześć przywódcy insurekcji z roku 1794. Odkrył i nazwał także najżyźniejszy rejon rolniczy Australii – Gippsland. Strzelecki odwiedził wszystkie kontynenty, oprócz Antarktydy” – czytamy w uchwale.

Do Europy powrócił w 1843 r. Wówczas opublikował wyniki swoich badań. Osiadł na stałe w Zjednoczonym Królestwie. Angażował się także w działania dobroczynne, m.in. działając na rzecz dożywiania dzieci w okresie wielkiego głodu w Irlandii. Był członkiem wielu prestiżowych towarzystw naukowych.

Zmarł w 1873 r. w Londynie. Jego ciało spoczywało w Wielkiej Brytanii 124 lata. W 1997 r. prochy Strzeleckiego sprowadzono do Poznania. Złożono je w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan w kościele św. Wojciecha.

S-a născut în anul 1797, în Głuszyn, care astăzi este un cartier al orașului Poznań. Provenea dintr-o familie nobiliară sărăcită, cu tradiții patriotice. Tatăl a fost geograf, insurgent al lui Tadeusz Kościuszko, iar fratele, militar în armata Ducatului Varșoviei. Nu avea studii superioare, a fost autodidact. Din copilărie visa la călătorii. Scopul primelor sale expediții, finanțate probabil printr-o moștenire de la părinții săi decedați, a fost Europa de Vest, Austria, Cehia, Elveția, Italia și Dalmatia. În Italia l-a cunoscut pe prințul Eustachy Sapieha care i-a încredințat conducerea mării sale moșii Bychowiec, lângă Mohilev. Strzelecki a realizat această sarcină excelent, adunând astfel bani pentru călătoriile ulterioare. Prin testament, Sapieha i-a lăsat o sumă uriașă, care i-a permis să-și finanțeze expedițiile de mai târziu.

În 1831 Strzelecki a părăsit Polonia și nu s-a mai întors niciodată. Decizia de a pleca a fost cel mai probabil cauzată de o decepție în dragoste.

„A fost primul polonez care, individual, a înconjurat globul pământesc, în scopuri științifice” – s-a scris în rezoluția Seimului RP. „Călătoria lui în jurul Pământului a început în anul 1834. Mai întâi a cercetat regiunile Statelor Unite de azi, Canadei și Mexicului – lângă lacul Ontario a descoperit zăcămintele de minereu de cupru, exploatate până în ziua de astăzi. Următoarele cercetări le-a efectuat în America de Sud, Brazilia, Uruguay și Chile. Următoarele zone au fost Polinezia și Hawaii, precum și Australia, Noua Zeelandă și Tasmania. Și acolo a făcut multe descoperiri: a cercetat Marii Munți Despărțitori, iar cel mai înalt vârf al continentului australian l-a numit Mount Kościuszko – în cinstea liderului insurecției din 1794. A descoperit, de asemenea, cea mai fertilă regiune agricolă a Australiei și a numit-o Gippsland. Strzelecki a vizitat toate continentele, în afară de Antarctica” – citim în hotărâre.

În Europa s-a întors în 1843. Atunci a publicat rezultatele cercetărilor sale. S-a stabilit definitiv în Regatul Unit. S-a angajat, de asemenea, în acțiuni caritabile, printre altele acționând pentru a hrăni copiii în timpul mării foamete din Irlanda. A fost membru al multor asociații științifice de prestigiu.

A murit în 1873 la Londra. Trupul lui s-a odihnit în Marea Britanie 124 de ani. În 1997 cenușa lui Strzelecki a fost adusă la Poznań. A fost depusă în Cripta Merituoșilor din Wielkopolska, în biserica „Sf. Adalbert”.

Cu numele lui au fost numite în Australia mai mult de 20 de locuri. Acestea sunt, printre altele, un lanț muntos, două vârfuri, un lac, un râu și un orașel.

Jego nazwiskiem nazwano w Australii ponad 20 miejsc. Są to m.in.: pasmo górskie, dwa szczyty, jezioro, rzeka, miasteczko.

W 2002 r. w Perth, stolicy stanu Australia Zachodnia powstała organizacja polonijna Mt. Kościuszko Inc., której celem jest przybliżenie zarówno postaci Pawła Edmunda Strzeleckiego, jak i jego osiągnięć w dziedzinie odkryć geograficznych na terenie Australii.

W 2004 r. zorganizowana została wyprawa śladami Strzeleckiego, w której udział wzięli polscy dziennikarze i podróżnicy – Marek Tomalik i Piotr Tybalski. W ciągu dwóch miesięcy jej uczestnicy przejechali ponad 15 tys. kilometrów w poszukiwaniu nazw i miejsc związanych z tym słynnym Polakiem. Reportaż z wyprawy został opublikowany w polskiej edycji magazynu „National Geographic”.

W 2019 r. w Dublinie otwarta została wystawa upamiętniająca działalność Strzeleckiego podczas Wielkiego Głodu.

Dzięki staraniom Rady osiedla Głuszyna w Poznaniu, powstał Park im. Pawła Edmunda Strzeleckiego wraz z tablicami informującymi o historii tego miejsca.

Uchwałą Sejmu RP zdecydowano o ustanowieniu roku 2023 Rokiem Pawła Edmunda Strzeleckiego.

În anul 2002, la Perth, capitala statului Australia de Vest a fost înființată organizația diasporei Mt. Kościuszko Inc. al cărei scop este, atât cunoașterea persoanei lui Paweł Edmund Strzelecki, cât și a realizărilor lui în domeniul descoperirilor geografice pe teritoriul Australiei.

În anul 2004 a fost organizată o expediție pe urmele lui Strzelecki, în care au participat ziariști polonezi și călători – Marek Tomalik și Piotr Tybalski. Timp de două luni participanții au parcurs 15 mii de kilometri în căutarea denumirilor și locurilor legate de acest renumit polonez. Reportajul din această expediție a fost publicat în ediția poloneză a revistei „National Geographic”.

În anul 2019, la Dublin, a fost deschisă expoziția care amintește de activitatea lui Strzelecki în timpul Marii Foamete.

Datorită strădanilor Consiliului cartierului Głuszyn din Poznań, a fost înființat parcul „Paweł Edmund Strzelecki”, cu plăci care informează despre istoria acestui loc.

Prin rezoluția Seimului RP s-a hotărât că anul 2023 este Anul Paweł Edmund Strzelecki.

Barbara Breabăn

KRONIKA BUKOWIŃSKICH POLAKÓW

1899

CRONICA POLONEZILOR BUCOVINENI

SIERPIEŃ

08.01. – Czerniowce: Otwarcie nowoczesnej mleczarni Tivoli, w której bufet prowadzi tutejszy cukiernik Michał Górecki.

08.01. – Mahala: Tego dnia tutaj otwarto nowy urząd pocztowy.

08.01. – Rarańcza: Ta miejscowość otrzymała urząd pocztowy.

08.<03. – Sadogóra: Tutejsza Gospoda Polska założyła sklep korzenny rodaków i katolików. Sklep prowadzi kupiec lwowski Helwig.

08.<03. – Czerniowce, „Ognisko”: Prośbę tutejszego towarzystwa Akademików Polskich „Ognisko” o bezpłatne przysyłanie „Słowa Polskiego” wydawca po długiej zwłoce załatwił odmownie.

AUGUST

08.01. – Cernăuți: A avut loc deschiderea lăptăriei moderne „Tivoli”, a cărei bufet este administrat de cofetarul local Michal Górecki.

08.01. – Mahala: În această zi s-a deschis aici un nou oficiu poștal.

08.01. – Rarancea: Această localitate a primit un oficiu poștal.

08.<03. – Sadogura: Societatea „Gospoda Polska” din localitate a înființat un magazin de mirodennii al compatrioților și catolicilor. Magazinul a fost condus de negustorul Helwig din Liov.

08.<03. – Cernăuți, „Ognisko”: Solicitarea Societății Academice Poloneze „Ognisko” din localitate de a trimite gratuit „Słowo Polskie” a fost refuzată de editor după o lungă întârziere.

08.03. – Czerniowce: Ukazał się 62. numer 17. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. artykuły „Szkola, a energia życiowa” i „Krwawa rocznica”. Zwrócono także uwagę na przychylną ocenę „Tłumaczeń Chopina” w „Tygodniu” lwowskim, zamieszczono „Zamknięcie rachunków Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie”.

08.06. – Czerniowce, lasak na Horeczy: Wyjazd na urządzoną przez „Gwiazdę” wycieczkę z tańcami. Wyprawa bardzo udana, zwłaszcza podobało się krakowskie wesele. Malowniczą grupę Krzanowski utrwalił na zdjęciu.

08.07. – Stryj, Czytelnia Kolejowa: Bezimienny autor napisał korespondencję o niezwykłym dla miasta wydarzeniu, jakim były urządzone przez inż. Ilnickiego udane amatorskie przedstawienia dwu jednoaktówek oraz operetki „Czuła struna”, w których ujawniły się aktorskie, śpiewackie i muzyczne talenty, m.in. Hrubego, Kaczorowskiego, Tatelbauma, Langauera, Petrówny, Rubczakówny, Rybińskiego, Trzczińskiego, Waruszyńskiego.

08.07. – Zaleszczyki, sala Rady Powiatowej: Odczyt Jana Kasprowicza o Juliuszu Słowackim jako pionierze modernizmu w poezji – na dochód budowy sokołni w Zaleszczykach.

08.08. – Jarosław: Anonimowa korespondencja o budowie sokołni dzięki ofiarności Rady Miejskiej i obywateli. Tutejsze Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” powstało przed dziesięciu laty.

08.<10. – Czerniowce: Tutejsze Towarzystwo Akademików Polskich „Ognisko” na swym ostatnim posiedzeniu powzięło myśl stworzenia związku ogólnego towarzystw akademickich polskich dla rozwoju umysłowego i narodowego wszystkich towarzystw akademickich polskich. Ponadto czerniowieckie „Ognisko” postanowiło wejść w bliższą styczność z lwowskim akademickim Kołem TSL i pod jego firmą zakładać czytelnie po wsiach i miasteczkach z liczniejszymi Polakami. Kierowaniem tych czytelni miał zajmować się wydział „Ogniska”. Uchwalono również, że jesienią i zimą wydział „Ogniska” będzie urządzał odczyty popularne w sadogórskiej Gospodzie Polskiej.

08.<10. – Gurahumora: Dalsze setki tysięcy ofiar na odbudowanie miasta po pożarze.

08.10. – Czerniowce: Ukazał się 64. numer 17. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. zalecenie młodzieży bukowińskiej czasopisma „Teka” wydawanego przez studentów lwowskich.

08.03. – Cernăuți: A apărut nr. 62 al anului 17 al „Gazetei Polone” în care s-au publicat, printre altele, articolele: „Școala și energia vitală” și „Aniversare înșângerată”. S-a atras atenția asupra evaluării favorabile a „Traducerilor” lui Chopin în „Tygodnik” din Liov, a fost inclusă și „Închiderea conturilor Societății de Asigurări Mutuale din Cracovia”.

08.06. – Cernăuți, păduricea din Horecea: Plecarea în excursia cu dans organizată de Asociația Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda”. Excursia a fost foarte reușită, cel mai mult a fost apreciată nunta cracoviană. Grupul pitoresc a fost surprins într-o fotografie de Krzanowski.

08.07. – Strii, Sala de Lectură a Căii Ferate: Un autor anonim a scris o corespondență despre un eveniment neobișnuit pentru oraș și anume reprezentațiile de succes ale amatorilor a două piese de teatru într-un act și a operetei „Czuła struna”, organizate de ing. Ilnicki, în care au fost dezvăluite talentele actricești, vocale și muzicale printre alții ale: Hruby, Kaczorowski, Tatelbaum, Langauer, Petrówna, Rubczakówna, Rybiński, Trzcziński și Waruszyński.

08.07. – Zalișciîkî, sala Consiliului Districtual: Prelegerea lui Jan Kasprowicz despre Juliusz Słowacki ca fiind pionierul modernismului în poezie – în beneficiul construcției sediului Societății de Gimnastică „Sokół” din Zaleszczyki.

08.08. – Jarosław: Corespondență anonimă despre construcția sediului Societății de Gimnastică „Sokół” datorită generozității Consiliului Orașenesc și a cetățenilor. Societatea de Gimnastică „Sokół” din localitate a fost înființată în urmă cu zece ani.

08.<10. – Cernăuți: În cadrul ultimei ședințe a Societății Academice Poloneze „Ognisko” din localitate s-a conceput ideea creării unei uniuni generale a societăților academice poloneze pentru dezvoltarea intelectuală și națională a tuturor societăților academice poloneze. În plus Societatea Academică Poloneză „Ognisko” din Cernăuți a decis să intre în contact mai strâns cu Cercul Academic SSP din Liov și, sub auspiciile acestuia, să înființeze săli de lectură în satele și orașele cu un număr mai mare de polonezi. Aceste săli de lectură urmau să fie administrate de conducerea Societății „Ognisko”. De asemenea, s-a decis ca toamna și iarna conducerea Societății „Ognisko” să organizeze prelegeri la sediul „Gospoda Polska” din Sadogura.

08.<10. – Gura Humorului: Alte sute de mii de oferte pentru reconstruirea orașului după incendiu.

08.10. – Cernăuți: A apărut nr. 64 al anului 17 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat, printre altele

08.10. – Sadogóra, Gospoda Polska: Tego dnia „Gazeta Polska” podała nieco wiadomości o pomyślnym rozwoju tutejszej Gospody Polskiej pod kierunkiem Zabaczyńskiego. Gospoda posiada wielu członków, spory księgozbiór (blisko 300 dzieł), licznych czytelników, spośród których wielu przeczytało 100 i więcej książek. Ta Gospoda powinna stać się wzorcem do naśladowania dla innych miasteczek Bukowiny.

08.13. – Czerniowce: W roku szkolnym 1898/1899 na 1209 dzieci polskich obowiązanych do nauki w szkołach ludowych uczęszczało 1123.

08.15. – Zakopane: Rozpoczął obrady zjazd kobiet polskich „celem porozumienia się w najważniejszych kwestiach z zakresu ruchu naukowego, pedagogicznego, etycznego, literackiego, robotniczego, ludowego, przemysłowego i gospodarczego wśród kobiet oraz dla obmyślenia środków dla podniesienia intelektualnego, moralnego i ekonomicznego stanowiska kobiet w społeczeństwie”. W imieniu Koła Pań na Bukowinie stosowne pismo do uczestniczek tego zjazdu wysłały Matylda Zacharowa (przewodnicząca) i Wanda Patlewiczowa (sekretarka).

08.16. – Kraków: Zarząd Główny TSL postanowił zająć się Bukowiną i rozesłał odezwę do wszystkich kół, wzywającą do zbierania składek na Bursę Polską im. Adama Mickiewicza.

08.<17. – Bahrynówce: Tutejsi mieszczenie złożyli na Dom Polski w Czerniowcach 4,65 złr.

08.[18.?] – Czerniowce: Tutejsze Koło Pań TSL otrzymało pozwolenie Rządu Krajowego na zbieranie składek na fundusz budowy Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza w Czerniowcach.

08.20. – Czerniowce: Ukazał się 67. numer 17. rocznika „Gazety Polskiej”, a w niej m.in. artykuły „Posłanie do Polaków na Bukowinie” i „Bursa Polska w Czerniowcach”.

08.20. – Czerniowce, hotel pod Czarnym Orłem: Dr Zdzisław Marchwicki (były dyrektor galicyjskiego Banku Kredytowego) zatrzymał się tutaj w drodze do Rumunii.

08.21. – Czerniowce, sala obrad sejmowych: Posiedzenie celem założenia cukrowni na Bukowinie.

08.21. – Czerniowce, rezydencja oo. Jezuitów: Początek trzydniowych (22-24 sierpnia) rekolekcji dla bukowińskich kapłanów.

08.<24. – Kissingen: Zmarła Franciszka z Bogdanowiczów Simonowiczowa, żona prezydenta wyższego sądu krajowego Jakuba Simonowicza. Pogrzeb

recomandarea adresată tineretului bucovinean pentru revista „Teka” editată de studenții din Liov.

08.10. – Sadogura, Societatea „Gospoda Polska”: În această zi „Gazeta Polonă” a publicat câteva vești despre dezvoltarea cu succes a Societății „Gospoda Polska” din localitate sub conducerea lui Zabaczyński. „Gospoda” are mulți membri, o colecție mare de cărți (aproape 300 de lucrări) și numeroși cititori, mulți dintre ei au citit 100 sau mai multe cărți. Această societate ar trebui să devină un model de urmat și pentru alte orașe din Bucovina.

08.13. – Cernăuți: În anul școlar 1898/1899, din cei 1209 copii polonezi obligați să frecventeze școlile populare, 1123 au frecventat.

08.15. – Zakopane: Au început dezbaterile congreselor femeilor poloneze „cu scopul punerii de acord asupra celor mai importante probleme din cadrul mișcării științifice, pedagogice, etice, literare, muncitorești, populare, industriale și economice ale femeilor și să elaboreze măsuri pentru a ridica poziția intelectuală, morală și economică a femeilor în societate”. În numele Cercului Doamnelor din Bucovina, scrisoarea relevantă către participantele la acest congres a fost trimisă de Matilda Zacharova (președintă) și Wanda Patlewiczowa (secretară).

08.16. – Cracovia: Comitetul Central al SȘP a decis să se ocupe de Bucovina și a trimis un anunț către toate cercurile, cerând contribuții pentru Internatul Polonez „Adam Mickiewicz”.

08.<17. – Bahrînivți: Locuitorii de aici au strâns 4,65 florini pentru Casa Polonă din Cernăuți.

08.[18.?] – Cernăuți: Cercul Doamnelor al SȘP din localitate a primit permisiunea din partea Guvernului Național de a colecta contribuții pentru fondul de construcție al Bursei Poloneze „A. Mickiewicz” din Cernăuți.

08.20. – Cernăuți: A apărut nr. 67 al anului 17 al „Gazetei Polone” în care s-au publicat, printre altele, articolele: „Mesaj către polonezii din Bucovina” și „Internatul Polonez din Cernăuți”.

08.20. – Cernăuți, hotelul „Pod Czarnym Orłem”: Dr. Zdzisław Marchwicki (fostul director al Băncii de Creditare din Galiția) s-a oprit aici în drumul său spre România.

08.21. – Cernăuți, sala de ședințe a seimului: A avut loc ședința pentru înființarea unei fabrici de zahăr în Bucovina.

08.21. – Cernăuți, reședința Fraților Iezuiți: Au început misiunile populare de trei zile (22-24 august) pentru preoții bucovineni.

tej dobrodziejki czerniowieckich ubogich w ciągu ostatnich dwóch lat z udziałem kilku księży, przedstawicieli władz oraz licznej publiczności odbył się w Czerniowcach w sobotę 26 sierpnia.

08.<24. – Rarańcza: Pożar stajni Grzegorza Haczkowskiego.

08.<27. – Czerniowce: Tutaj osiadł władający kilkoma językami Leon Malicki, nauczyciel języka francuskiego po umiarkowanych cenach.

08.27. – Czerniowce: Ukazał się 69. numer 17. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. artykuł „Przed otwarciem szkół”.

Jan Bujak – Kraków

08.<24. – Kissingen: A murit Franciszka Simonowicz, născută Bogdanowicz, soția președintelui tribunalului național superior, Jakub Simonowicz. În mormântarea acestei binefăcătoare a săracilor din Cernăuți în ultimii doi ani, a avut loc la Cernăuți, sâmbătă 26 august cu participarea a câtorva preoți, reprezentanților autorităților și a unei mulțimi numeroase.

08.<24. – Rarancea: A avut loc un incendiu la herghelia lui Grzegorz Haczkowski.

08.<27. – Cernăuți: S-a stabilit aici Leon Malicki, cunoscător de mai multe limbi care preda limba franceză la prețuri modice.

08.27. – Cernăuți: A apărut nr. 69 al anului 17 al „Gazetei Polone” în care s-a publicat, printre altele, articolul „Înainte de deschiderea școlilor”.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

WRZESIEŃ

09.01. – Czerniowce: Otwarcie nowej dwuklasowej szkoły ludowej z niemieckim i rusińskim językiem wykładowym pod kierownictwem Jana Olszańskiego, wspomaganego przez Joannę Ostrowską i Elżbietę Terlifey.

09.01.-02. – Czerniowce, Miejskie Liceum Żeńskie: Zapisy do klasy I oraz egzaminy wstępne.

09.01.-03. – Czerniowce, grekoorientalna szkoła realna: Egzaminy wstępne do klasy pierwszej.

09.01. – Jabłonica: Rozpoczął urzędowanie nowy urząd pocztowy.

09.01. – Mamajowce: Otwarcie nowego urzędu pocztowego.

09.< 03. – Biały Kamień (pow. złoczowski): Właściciel ziemski Józef Schneider cały majątek (przeszło 2 miliony zł) zapisał na fundację sierocińca pod zarządem Sióstr Miłosierdzia z Krakowa.

09.04. – Kraków: Zgromadzenie rękodzielników celem zorganizowania się rękodzielników słowiańskich dla ratowania rzemiosł Słowian austriackich.

09.05. – Czerniowce: Otwarcie ogródka freblowskiego przy ul. Petrowicza nr 6.

09.05. – Suczawa, kościół św. Jana Nepomucena: Ślub Eugeniusza Malikiewicza (oficjał urzędu cłowego w Jackanach) i Heleny Schindlerówny.

09.06. – Czerniowce: Próby czterech elektrycznych nowych wozów tramwajowych.

09.<07. – Seret, Niższe Gimnazjum im. Franciszka Józefa: Uroczystość otwarcia nowej szkoły.

09.<10. – Czerniowce: Prezydent bar. Antoni Kochanowski powrócił z kąpieli i zaczął urzędować,

SEPTEMBRIE

09.01. – Cernăuți: A avut loc deschiderea unei noi școli populare cu două săli de clasă, cu predare în limbile germană și ruteană, sub conducerea lui Jan Olszański, sprijinit de Joanna Ostrowska și Elisabeta Terlifey.

09.01.-02. – Cernăuți, liceul de fete din oraș: Au avut loc înscrierile pentru clasa întâi și examenele de admitere.

09.01.-03. – Cernăuți, școala generală greco-orientală: Au avut loc examene de admitere în clasa întâi.

09.01. – Iablunița: A intrat în funcțiune un nou oficiu poștal.

09.01. – Mămăești: A avut loc deschiderea noului oficiu poștal.

09.< 03. – Bilii Kamin (raionul Zolociv): Proprietarul funciar Józef Schneider a lăsat moștenire întreaga sa avere (peste 2 milioane de florini) pentru înființarea unui orfelinat sub administrarea Surorilor de Caritate din Cracovia.

09.04. – Cracovia: A avut loc adunarea meșteșugarilor slavi pentru a se organiza în vederea salvării meșteșugurilor slavilor austrieci.

09.05. – Cernăuți: A avut loc deschiderea grădinii lui Fröbel de pe str. Petrowicza nr.6.

09.05. – Suceava, biserica „Sf. Ioan Nepomuk”: A avut loc nunta lui Eugeniusz Malikiewicz (funcționar al biroului vamal din Ițcani) și a Elenei, născută Schindler.

09.06. – Cernăuți: A avut loc testarea a patru tramvaie electrice noi.

09.<07. – Siret, Gimnaziul Inferior „Franciszek Józef”: A avut loc ceremonia prilejută cu deschiderea noii școli.

a poseł do Rady Państwa dr Stefanowicz wyjechał do Wiednia.

09.<10. – Czerniowce – Lwów: Profesor czerniowieckiej Szkoły Przemysłowej Antoni Pawłowski został przeniesiony do Lwowa na stanowisko kierownika nowo powstałej państwowej wyższej szkoły handlowej.

09.12. – Kraków: Zarząd Główny TSL odbył posiedzenie i podjął szereg uchwał m.in. w sprawie budowy domu narodowego w Morawskiej Ostrawie.

09.14. – Lwów, Cerkiew św. Jura: Intronizacja grekokatolickiego bpa Kułowskiego. W obrzędzie brali udział abp Morawski oraz bp Weber.

09.15. – Czerniowce, Towarzystwo Muzyczne: Do tego dnia można było zgłaszać się na pięć wolnych miejsc w ramach konkursu ogłoszonego przez Magistrat miasta.

09.16. – Brody: Stowarzyszenie rzemieślnicze „Gwiazda” urządziło mszę żałobną z powodu 36. rocznicy śmierci dramaturga i powieściopisarza Józefa Korzeniowskiego.

09.16.-17. – Dorna Watra: Zjazd lekarzy bukowińskich. Bogaty program.

09.16. – Miłosław: Dzięki ofiarności Józefa Kościelskiego uroczyste odsłonięcie pomnika Juliusza Słowackiego dłuta Władysława Marcinkowskiego.

09.16. – Zagórze: Pożegnano inż. kolejowego, Al. Krügera, współzałożyciela „Sokoła”, byłego sekretarza, aktualnego wiceprezesa Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”.

09.<17. – Podwłoczyska – Czerniowce: Naczelnik stacji kolejowej w Podwłoczyskach inspektor Stanisław Gramski został przeniesiony do Czerniowiec w charakterze kierownika urzędu ruchu kolejowego.

09.<17. – Suczawa – Seret: Suplent grekoorientalnego suczawskiego gimnazjum Emil Małachowski mianowany rzeczywistym nauczycielem w niższym gimnazjum im. Franciszka Józefa w Serecie.

09.17. – Czerniowce: Antoni Pawłowski wraz z rodziną opuścili miasto udając się do Lwowa dla objęcia posady kierownika wyższej szkoły handlowej. W związku z niemożnością pożegnania osobistego znajomych, pożegnał ich za pośrednictwem „Gazety Polskiej”.

09.20. – Bielawy: W gościnie u syna zmarł sędziwy i niezłomny Józef Franciszek Tomaszewski (ur. w Wątpiu 4 kwietnia 1824 r.), redaktor „Przyjaciela Ludu”.

09.<10. – Cernăuți: Primarul, bar. Antoni Kochanowski s-a întors din stațiunea balneară și a început să preia funcția, în timp ce deputatul Consiliului de Stat, dr. Stefanowicz, a plecat la Viena.

09.<10. – Cernăuți – Liov: Profesorul Școlii industriale din Cernăuți, Antoni Pawłowski a fost transferat la Liov pentru a conduce nou înființată școală superioară de stat de comerț.

09.12. – Cracovia: A avut loc adunarea Consiliului General al SȘP în cadrul căreia s-au adoptat o serie de rezoluții, inclusiv cu privire la construirea unei case naționale în Moravska Ostrava.

09.14. – Liov, Biserica Ortodoxă Sfântul Iurie: A avut loc întronizarea episcopului greco-catolic Kułowski. La ceremonie au participat arhiepiscopul Morawski și episcopul Weber.

09.15. – Cernăuți, Societatea de Muzică: Până la această dată se puteau face înscrieri pentru cele cinci locuri vacante la concursul anunțat de magistratul orașului.

09.16. – Brodî: A avut loc o slujbă comemorativă, organizată de Asociația Meșteșugarilor Polonezi „Gwiazda” pentru a marca cea de-a 36-a comemorare a morții dramaturgului și romancierului Józef Korzeniowski.

09.16.-17. – Vatra Dornei: A avut loc congresul medicilor bucovineni. Programul a fost unul amplu.

09.16. – Miłosław: Datorită generozității lui Józef Kościelski a fost dezvelită statuia lui Juliusz Słowacki, realizată de Władysław Marcinkowski.

09.16. – Zahirea: Inginerul de căi ferate, Al Krüger, cofondator al Societății de Gimnastică „Sokół”, fost secretar, actual vicepreședinte al Societății de Gimnastică „Sokół” și-a luat rămas bun.

09.<17. – Pidvolociîsk – Cernăuți: Șeful stației de cale ferată din Pidvolociîsk, inspectorul Stanisław Gramski, a fost transferat la Cernăuți ca șef al biroului de trafic feroviar.

09.<17. – Suceava – Siret: Suplinitorul gimnaziului greco-oriental din Suceava, Emil Małachowski a fost numit profesor la gimnaziul inferior „Franciszek Józef” din Siret.

09.17. – Cernăuți: Antoni Pawłowski împreună cu familia sa au plecat din oraș la Liov, pentru ca acesta să preia postul de director al școlii superioare de comerț. Întrucât nu a putut să-și ia rămas bun personal de la cunoscuții săi, și-a luat rămas bun de la ei prin intermediul „Gazetei Polone”.

09.20. – Bielawy: Fiind în vizită la fiul său, a murit bătrânul și neclintitul Józef Franciszek Tomaszewski (născut la Wątpie pe 4 aprilie 1824), redactorul revistei „Przyjaciela Ludu”.

09.20. – Złoczów: Po nabożeństwie pochód delegacji udał się pod pomnik Adama Mickiewicza, gdzie adwokat Heine oddał pomnik pod opiekę miasta, a ks. Stachów poświęcił monument. Imieniem miasta przemawiał wiceprezydent Wesołowski, przyjmując opiekę. W związku z uroczystością ukazała się jednodniówka.

09.<21. – Czerniowce, nowa szkoła dwuklasowa przy dworcu Volksgarten: Na 114 uczniów przyjęto 10 Polaków.

09.<21. – Poturzyce koło Brodów: Przeżywszy 74 lata zmarł Włodzimierz Dzieduszycki, przyrodnik, założyciel Muzeum Dzieduszyckich, członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności, członek Izby Panów.

09.<21. – Poznań: Policja zabroniła tutejszej Czytelni dla Kobiet prowadzenia nauki języka dla młodzieży pozaszkolnej powyżej 14. roku życia.

09.22. – Głęboka – Kuczurów Wielki, tor kolejowy: Tragiczna śmierć 52-letniego dr. Antoniego Zająca, wieloletniego notariusza w Serecie i honorowego obywatela tego miasta, później prezesa izby notarialnej w Czerniowcach oraz piastującego kilka innych godności, m.in. w stowarzyszeniach polskich. Pogrzeb tego długoletniego członka TPBPiCP z licznym udziałem ludności na czele ze sztandarem TPBPiCP odbył się w niedzielę 24 września.

09.23.-24. – Kraków: II Zjazd Dziennikarzy Słowiańskich.

09.<24. – Stojanowice koło Krakowa: Bardzo uroczyste poświęcenie szkoły TSL, na miejscu dotychczasowej karczmy.

09.25. – Czerniowce: Wybory do władz bukowińskiej Izby Lekarskiej.

09.28. – Czerniowce, ogrzewalnia dworca kolejowego: Owacja na cześć naczelnika nadinżyniera Michała Warteresiewicza (m.in. lokomotywy oświetlone lampionami elektrycznymi, korowód z pochodniami).

09.29. – Sadogóra, kościół Św. Michała: Uroczystości odpustowe z udziałem wielotysięcznych pątników. Sumę celebrował ks. prał. Józef Schmid z Czerniowiec, a kazanie wygłosił ks. Winter.

09.30. – Paszkany, kościół rzymskokatolicki: Ślub Antoniego Rudolfa Zajączkowskiego i panny Emilii Wandy Czorneleckiej.

Jan Bujak – Kraków

09.20. – Zolociv: După liturghie, delegația s-a îndreptat în procesiune spre monumentul lui Adam Mickiewicz, unde avocatul Heine a predat monumentul în custodia orașului, iar pr. Stachów l-a sfințit. Viceprimarul Wesołowski a vorbit în numele orașului, acceptând custodia. Cu acest prilej a apărut o publicație ocazională.

09.<21. – Cernăuți, noua școală cu două clase lângă gara Volksgarten: Au fost admiși 10 polonezi din 114 elevi.

09.<21. – Potorița de lângă Brodî: Włodzimierz Dzieduszycki, naturalist, fondator al Muzeului Dzieduszycki, membru corespondent al Academiei Poloneze de Arte și Științe, membru al Camerei Lorzilor, a murit la vârsta de 74 de ani.

09.<21. – Poznań: Poliția a interzis Sălii de Lectură pentru Femei din localitate să ofere cursuri de limbi străine pentru tinerii de peste 14 ani care nu frecventează școala.

09.22. – Adâncata – Cuciurul Mare, calea ferată: A murit tragic doctorul Antoni Zajac, în vârstă de 52 de ani, notar de mulți ani în Siret și cetățean de onoare al acestui oraș, ulterior președinte al Camerei Notarilor din Cernăuți și deținător al mai multor alte demnități, printre altele în asociații poloneze. Înmemorarea acestui membru de mulți ani al APAF și L, la care a participat un număr mare de oameni în frunte cu stindardul APAF și L, a avut loc duminică, 24 septembrie.

09.23.-24. – Cracovia: A avut loc al II-lea Congres al Jurnaliștilor Slavi.

09.<24. – Stojanowice de lângă Cracovia: A avut loc inaugurarea solemnă a școlii SSP, care s-a construit în locul fostei crâșme.

09.25. – Cernăuți: Au avut loc alegeri pentru conducerea Camerei Medicilor din Bucovina.

09.28. – Cernăuți, încăperea cu instalația de încălzire a gării: A avut loc ovația în onoarea comisarului-șef Michał Warteresiewicz (care a inclus, printre altele: locomotive iluminate cu lanterne electrice, paradă cu torțe).

09.29. – Sadogura, biserica „Sf. Mihail”: A avut loc hramul bisericii, la care au participat mii de pelerini. Liturghia solemnă a fost celebrată de monseniorul Józef Schmid din Cernăuți, iar predica a fost rostită de pr. Winter.

09.30. – Pașcani, biserica romano-catolică: A avut loc nunta lui Antoni Rudolf Zajączkowski și a domnișoarei Emilia Wanda Czornelecka.

Trad. Ștefania Carmen Zielonka

WRZESIEŃ

1 IX – 140. rocznica urodzin **Adolfa Szyszko-Bohusza** (1883-1948), architekta, konserwatora zabytków;
2 IX – 140. rocznica urodzin **Rudolfa Weigla** (1883-1957), polskiego biologa, wynalazcy pierwszej na świecie szczepionki przeciwko tyfusowi plamistemu;
5 IX – 100. rocznica urodzin **Romualda Żylińskiego** (1923-2013), kompozytora, pianisty;
6 IX – 90. rocznica urodzin **Bohdana Mrozwiewicza** (1933-2019), elektronika, twórcy pierwszej polskiej diody LED i lasera półprzewodnikowego;
9 IX – 100. rocznica urodzin **Andrzeja Bachledy-Curuś** (1923-2009), śpiewaka operowego;
10 IX – 120. rocznica urodzin **Janusza Witwickiego** (1903-1946), architekta, historyka sztuki;
11 IX – 185. rocznica urodzin **Adama Asnyka** (1838-1897), poety;
12 IX – 200. rocznica urodzin **Kornela Ujejskiego** (1823-1897), poety i publicysty;
13 IX – 85. rocznica urodzin **Janusza Głowackiego** (1938-2017), prozaika, dramaturga i scenarzysty filmowego;
16 IX – 160. rocznica urodzin **Mariana Raciborskiego** (1863-1917), botanika, pioniera ochrony przyrody;
17 IX – 160. rocznica śmierci **Józefa Korzeniowskiego** (1797-1863), poety, powieściopisarza, nowelisty i dramaturga;
18 IX – 140. rocznica urodzin **Ludomira Różyckiego** (1883-1953), kompozytora;
19 IX – 180. rocznica urodzin **Jadwigi Papi** (1843-1906), pisarki, pedagoga;
20 IX – 520. rocznica urodzin **Andrzeja Frycza Modrzewskiego** (1503-1572), pisarza politycznego, królewskiego sekretarza;
23 IX – 20. rocznica śmierci **Zofii Chądzyńskiej** (1912-2003), pisarki, tłumaczki;
25 IX – 90. rocznica urodzin **Tomasza Niewodniczańskiego** (1933-2010), fizyka jądrowego, kolekcjonera i bibliofila;
26 IX – 40. rocznica śmierci **Aleksandra Rymkiewicza** (1913-1983), poety, autora utworów dla dzieci i młodzieży; 45. rocznica śmierci **Jana Parandowskiego** (1895-1978), pisarza, eseisty, tłumacza;
28 IX – 90. rocznica urodzin **Witolda Dąbrowskiego** (1933-1978), poety, tłumacza;
29 IX – 100. rocznica urodzin **Władysława Syrokomli** (1823-1862), poety, tłumacza.

SEPTEMBRIE

1 IX – 140 de ani de la nașterea lui **Adolf Szyszko-Bohusz** (1883-1948), arhitect, restaurator de monumente;
2 IX – 140 de ani de la nașterea lui **Rudolf Weigl** (1883-1957), biolog polonez, inventatorul primului vaccin din lume împotriva tifosului exantematic;
5 IX – 100 de ani de la nașterea lui **Romuald Żyliński** (1923-2013), compozitor, pianist;
6 IX – 90 de ani de la nașterea lui **Bohdan Mrozwiewicz** (1933-2019), electronist, creator al primului LED polonez și al primului laser cu semiconductor;
9 IX – 100 de ani de la nașterea lui **Andrzej Bachleda-Curuś** (1923-2009), cântăreț de operă;
10 IX – 120 de ani de la nașterea lui **Janusz Witwicki** (1903-1946), arhitect, istoric al artei;
11 IX – 185 de ani de la nașterea lui **Adam Asnyk** (1838-1897), poet;
12 IX – 200 de ani de la nașterea lui **Kornel Ujejski** (1823-1897), poet și publicist;
13 IX – 85 de ani de la nașterea lui **Janusz Głowacki** (1938-2017), prozator, dramaturg și scenarist de film;
16 IX – 160 de ani de la nașterea lui **Marian Raciborski** (1863-1917), botanist, pionier al protecției naturii;
17 IX – 160 de ani de la moartea lui **Józef Korzeniowski** (1797-1863), poet, romancier, nuvelist și dramaturg;
18 IX – 140 de ani de la nașterea lui **Ludomir Różycki** (1883-1953), compozitor;
19 IX – 180 de ani de la nașterea lui **Jadwigăi Papi** (1843-1906), scriitoare, pedagogă;
20 IX – 520 de ani de la nașterea lui **Andrzej Frycz Modrzewski** (1503-1572), scriitor politic, secretar regal;
23 IX – 20 de ani de la moartea **Zofiei Chądzyńska** (1912-2003), scriitoare, traducătoare;
25 IX – 90 de ani de la nașterea lui **Tomasz Niewodniczański** (1933-2010), fizician nuclear, colecționar și bibliofil;
26 IX – 40 de ani de la moartea lui **Aleksander Rymkiewicz** (1913-1983), poet, autor de opere pentru copii și tineri; 45 de ani de la moartea lui **Jan Parandowski** (1895-1978), scriitor, eseist, traducător;
28 IX – 90 de ani de la nașterea lui **Witold Dąbrowski** (1933-1978), scriitor, traducător;
29 IX – 100 de ani de la nașterea lui **Władysław Syrokomla** (1823-1862), poet, traducător.

KARTA POLAKA

Karta Polaka – to dokument, który jest potwierdzeniem przynależności do narodu polskiego. Zaświadcza o związkach z Polską, jej kulturą, językiem i tradycjami. Może zostać przyznany osobie nieposiadającej polskiego obywatelstwa ani też zezwolenia na stały pobyt w Polsce. Jest wyrazem moralnego obowiązku polskich władz wobec Polaków, którzy ze względu na swoje poczucie tożsamości narodowej pragną uzyskać potwierdzenie przynależności do narodu polskiego.

O przyznanie Karty Polaka należy wystąpić do Konsulatu RP w Bukareszcie. Informacje na temat procedury składania wniosków znajdują się na stronie internetowej Związku Polaków w Rumunii: www.dompolski.ro

Informacji oraz pomocy udzielić mogą także bezpośrednio pracownicy Domu Polskiego w Suceawie.

Karta Polaka (Carta Polonezului) – este un document care reprezintă confirmarea apartenenței la poporul polonez. Atestă legăturile cu Polonia, cu cultura, limba și tradițiile ei. Acest document poate fi acordat unei persoane care nu posedă cetățenie polonă și nici permis de ședere permanentă în Polonia. Karta Polaka reprezintă datoria morală a autorităților polone față de polonezii care având sentimentul identității naționale doresc să obțină o confirmare a apartenenței la poporul polonez.

Pentru a primi Karta Polaka trebuie să vă adresați Consulatului R.P. din București. Informații legate de procedurile de depunere a cererilor se află pe pagina de internet a Uniunii Polonezilor din România: www.dompolski.ro

Informații suplimentare sau ajutor vă pot oferi și angajații Casei Polone din Suceava.

Pismo Związku Polaków w Rumunii | Revista Uniunii Polonezilor din România

POLONUS

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5

720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

DTP | Druk | Tipar

Redaktor naczelny

Redactor-șef

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Kolektyw redakcyjny

Colectivul de redacție

Barbara Breabăn

Iuliana Agneșca Dascălu

Ștefania Carmen Zielonka

*Proiectul finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2023”.*

*Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.*

*Proiectul este finanțat din fondurile Cancelariei Președintelui Consiliului de Miniștri al RP
în cadrul concursului „Diaspora și Polonezii din Străinătate 2023”.*

*Publicația prezintă doar opiniile autorilor și nu poate fi identificată
cu poziția oficială a Cancelariei Președintelui Consiliului de Miniștri al RP.*

